HPI-7

DANSK BRUGSANVISNING RSC-0652

Tillykke med dit nye instrument!

Uanset om du er nybegynder eller har spillet i mange år, er det altid dejligt at få et nyt instrument. Vi har skrevet denne Quick Guide, for at du på en let måde kan komme i gang med musikken.

Roland har produceret instrumenter i mange år, og er i dag en af de førende producenter indenfor mange forskellige instrumentkategorier. Uanset om du spiller klaver, keyboard, orgel, synthesizer, guitar, trommer, bas eller er indehaver af et større eller mindre studie, så har Roland det rigtige produkt. På vores hjemmeside kan du læse om de mange produkter, og læse artikler om brug af MIDI og computer.

Hvis du har brug for hjælp, så har Roland en telefonsupport du kan ringe til på hverdage imellem 14-16. Telefonnummeret er 39 16 62 29, og du er meget velkommen til at ringe. Vi svarer også på support via e-mail. Du kan skrive til os på support@roland.dk

Gå nu i gang med at spille, og glæd dig over hvor dejligt det er at spille musik.

God fornøjelse!

Roland Scandinavia as

OPSTILLING OG KLARGØRING

1. Sæt pedal-kablet i Pedal-bøsningen bagpå instrumentet:

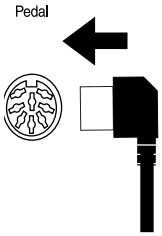

2. Placer nodeholderen som vist på illustrationen:

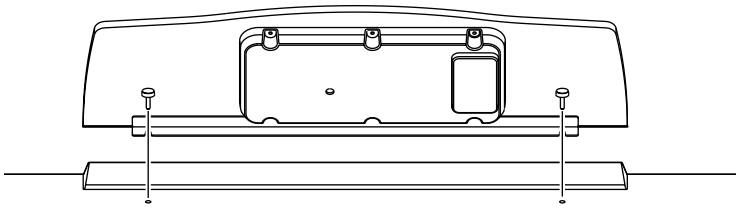

3. Tilslut nodeholderen til LCD OUT-bøsningen bagpå instrumentet:

   Bemærk! Instrumentet skal være slukket.

4. Tilslut netledningen til instrumentet. Bøsningen findes under HPi-7 som vist på illustrationen.

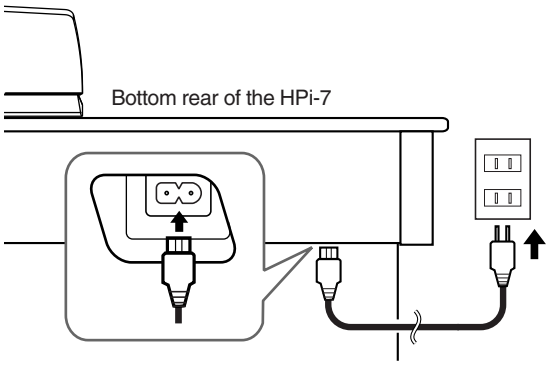

5. Tilslut evt. hovedtelefoner som vist på illustrationen:

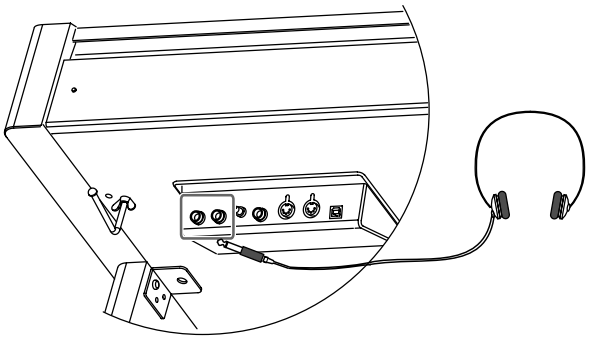

6. Fastgør evt. en krog til at hænge hovedtelefonerne på som vist på illustrationen:

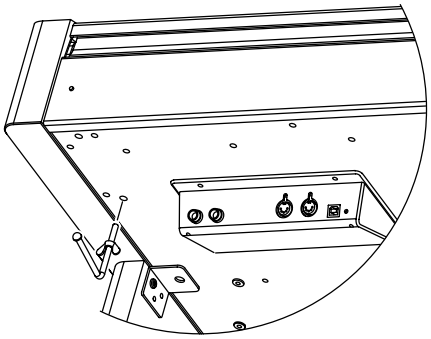

7. Tænd for instrumentet ved at trykke på [POWER ON]-knappen:

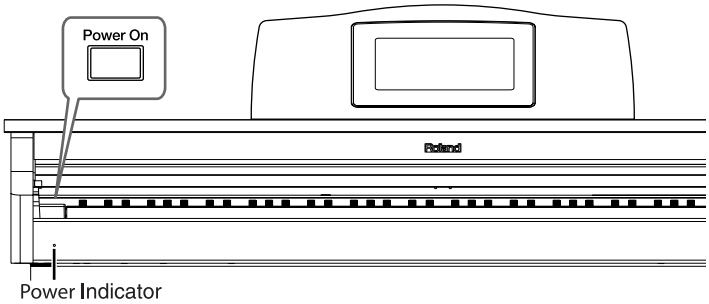

8. Juster lydniveauet med [VOLUME]-drejeknappen og klangfarven med [BRILLIANCE]-drejeknappen.

9. Juster kontrasten i displayet bag på nodeholderen:

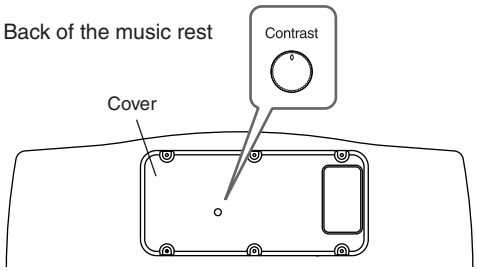

PANELBESKRIVELSE

Frontpanelet HPI-7

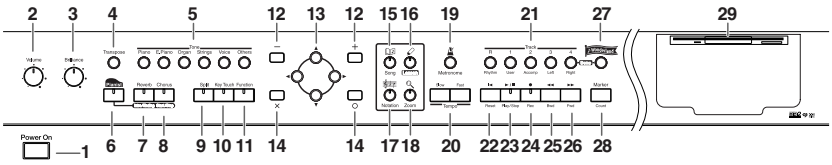

1. [POWER ON]-knappen

   Du tænder og slukker for instrumentet med denne knap.

2. [VOLUME]-drejeknappen

   Med VOLUME-knappen kan du skrue op eller ned for lydstyrken. Dette gælder også, når du anvender hovedtelefoner.

3. [BRILLIANCE]-drejeknappen

   Denne drejeknap justerer lydens klangfarve.

4. [TRANSPOSE]-knappen

   Du kan ændre toneart/skifte toneleje med TRANSPOSE-knappen.

5. [TONE]-knapperne

   Brug disse knapper til at vælge de lyde, du spiller med.

6. [PIANIST]-knappen

   Denne benyttes til at tilføje akkompagnement til dit spil.

7. [REVERB]/[INTRO/ENDING]-knappen

   [REVERB]-knappen tilføjer rumklang til din musik.

   Når du spiller med Pianist-funktionen aktiveret, vil et tryk på [INTRO/ENDING]-knappen starte akkompagnementet og lave en introduktion eller stoppe akkompagnementet ved at spille en musikalsk afslutning.

8. [CHORUS]/[START/STOP]-knappen

   CHORUS-knappen tilføjer en bred svævende effekt til lyden. Når du spiller med Pianist-funktionen aktiveret, vil et tryk på [START/STOP]-knappen bruges til at starte og stoppe akkompagnementet.

9. [SPLIT]-knappen

   Ved at trykke på denne knap, kan du opdele klaviaturet i to forskellige sektioner. Venstre halvdel spiller fx med Akustisk bas, og højre halvdel spiller melodien med klaver-lyd.

10. [KEYTOUCH]-knappen

    Med denne knap bestemmer du anslagsfølsomheden for klaviaturet.

11. [FUNCTION]-knappen

    Ved at trykke på denne knap får du adgang til instrumentets forskellige spille-relaterede funktioner.

12. [+] og [-]-knapperne

    Med disse knapper bestemmer man værdien af den valgte parameter i displayet.

13. Markør-knapperne

    Disse pil-knapper benyttes til at flytte markøren rundt i displayet.

14. [X]/[0]-knapperne

    Tryk på [0]-knappen for at bekræfte dit valg med Markør-knapperne. Tryk på [X]-knappen for at "Cancel" – fortryde – eller brug knappen til at vise skærmbilledet med nodebilledet.

    Disse knapper kan få andre funktioner alt efter hvad displayet angiver.

15. [SONG]-knappen

    Denne knap anvendes til at vælge mellem instrumentet egne sange eller sange fra en floppy-disk.

16. [LESSON]-knappen

    Denne knap aktiverer "Lesson"-funktionen, hvor du kan øve klaverstykker ved hjælp af undervisningsfunktionen.

17. [NOTATION]-knappen

    Denne knap aktiverer nodebilledet på skærmbilledet.

18. [ZOOM]-knappen

    Med denne knap kan du forstørre nodebilledet og derved zoome ind på noderne.

19. [METRONOME]-knappen

    Når denne knap trykkes ned, vil metronomen blive afspillet i det tempo, som du vælger med TEMPO-knapperne. Tryk endnu een gang så lampen i knappen slukkes, for at afbryde metronomen.

20. TEMPO [SLOW]/[FAST]-knapperne

    Brug disse knapper til at justere tempoet for akkompagnementet du afspiller. [FAST]-knappen hæver tempoet og [SLOW]-knappen sænker tempoet.

21. Track-knapperne

    Disse knapper anvendes når du afspiller eller optager bestemte spor i en sang.

22. [RESET]-knappen

    Trykker man på [RESET]-knappen, vil afspilningen stoppe og musikken bliver automatisk spolet tilbage til start.

23. [PLAY/STOP]-knappen

    Trykker du på denne knap starter eller stopper afspilningen eller optagelsen.

24. [REC]-knappen

    Tryk på denne knap for at gøre klar til optagelse.

25. [BWD]-knappen

    Tryk på denne knap for at spole tilbage i musikken.

26. [FWD]-knappen

    Tryk på denne knap for at spole frem i musikken.

27. [WONDERLAND]-knap

    Denne knap starter instrumentets "Game"-funktioner.

28. [MARKER/COUNT]-knappen

    Med denne knap kan du tilføje markeringspunkter til en sang eller i nodebilledet, så du fx kan øve en musikalsk passage igen og igen.

29. Diskettedrev

    Du kan gemme dine sange på en almindelig diskette.

BAGPANELET

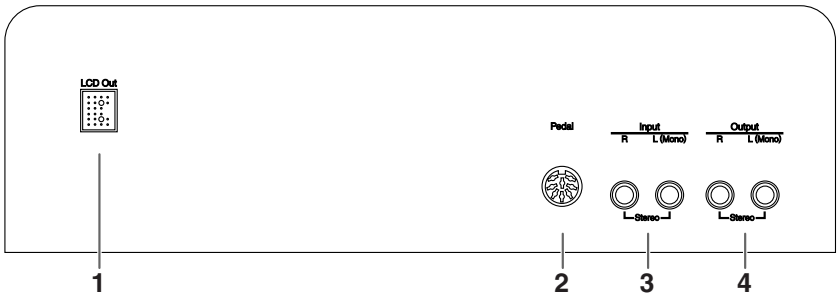

1. LCD Out-bøsningen

   Her tilslutter du kablet fra Digital-klaverets nodestativ. Når kablet er tilsluttet kan du se nodebilledet på displayet/skærmen i nodestativet.

2. Pedal-bøsning

   Her tilsluttes pedal-kablet fra Digital-klaverets understel.

3. INPUT R, L/MONO-bøsninger

   Her kan du tilslutte jack-stik fra andre lydkilder, som du vil have forstærket ud over dit Digital-klavers højttalere. Hvis du tilslutter en lydkilde i mono, skal du altid bruge bøsningen til venstre kanal, der er mærket med »L« (mono).

4. OUTPUT R, L/MONO-bøsninger

   Tilslut disse jackstik til indgangen på dit HiFi-anlæg eller keyboard-forstærker, hvis du ønsker dit spil ekstra forstærket. Hvis du anvender mono-signal, skal du benytte L/MONO-bøsningen

   Du kan også tilslutte disse bøsninger til en båndoptager eller en Mini Disk, så du kan optage dit spil.

Under klaviaturet

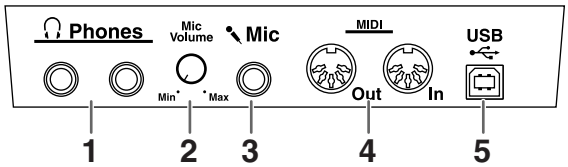

1. Phones-bøsningerne

   Instrumentet har 2 hovedtelefonudgange. På denne måde kan 2 personer spille på klaveret samtidig, med hver sit sæt hovedtelefoner. Dette er meget brugbart til klaverundervisning og firehændigt klaver. Hovedtelefonerne skal købes separat

2. Mic Volume-drejeknap.

   Her bestemmes niveauet for den tilsluttede mikrofon.

3. Mic In –bøsning

   Denne bøsning benyttes til at tilslutte en mikrofon.

4. MIDI OUT/IN-bøsninger

   Tilslut MIDI OUT-bøsningen til MIDI IN-bøsningen på dit MIDI-instrument, hvis du vil overføre MIDI data fra instrumentet til dit MIDI-instrument. Tilslut MIDI IN-bøsningen på instrumentet til fx sequencerens MIDI OUT-bøsning, hvis du vil modtage data fra en sequencer. Se evt. Side 61 i den engelske manual eller senere i denne manual.

5. USB-bøsning

   Du kan tilslutte en computer til denne bøsning. Se side 62 i den engelske manual.

Nodestativet og display

1. Displayet findes i nodestativet og det benyttes til at vise nodebilledet og andre af instrumentets indstillinger.

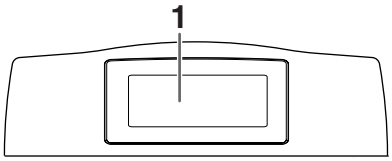

2. [CONTRAST]-drejeknappen

   Denne knap anvendes til at bestemme kontrasten i displayet.

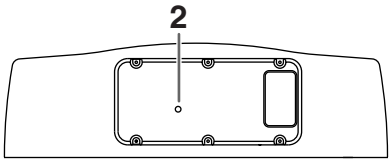

AT SPILLE PÅ HPI-7

Nodebilledet og displayet

Når du tænder for instrumentet, vises et nodebillede der minder om dette på displayet:

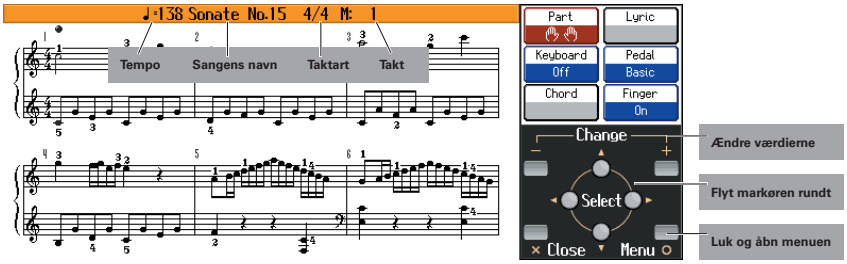

Part
Med !Part!-funktionen vælger du hvilken part (stemme) der vises i nodebilledet.

: Nodebilledet af begge hænder
: Nodebilledet af venstre hånd
: Nodebilledet af højre hånd
: Nodebilledet af en bestemt part eller stemme

Keyboard
Du kan få vist klaviaturet i displayet, når du aktiverer !Keyboard!-funktionen

Chord
Du kan få vist akkordnavne eller becifringerne i displayet, når du aktiverer !Chord!-funktionen. Det kræver, at sangen indeholder informationer om becifringerne.

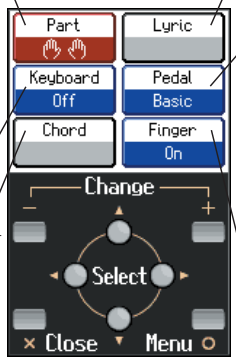

Lyrics
Du kan få vist teksten til sangen i displayet, når du aktiverer !Lyrics2-funktionen. Det kræver, at sangen indeholder informationer om teksten.

Pedal
Du kan vælge at styre forskellige ting med instrumentets pedaler.
!Replay!: Når du vælger denne funktion kan du starte og stoppe afspilningen af en sang ved at trykke på venstre pedal (piano-pedalen).
!PageTurn!: Når du vælger denne funktion, kan du bladre i nodebiledet med pedalerne. Tryk på den miderste pedal (sostenuto-pedalen) for at bladre til næste side og tryk på venstre pedal (piano-pedalen) for at bladre til forrige nodeside.

Fingering
Du kan få vist fingersætningen i nodebilledet, når du aktiverer !Finger!-funktionen. det kræver, at sangen indeholder informationer om fingersætningen.

Afspil en af instrumentets sange

Instrumentet har 170 indbyggede klaverstykker. Alle disse klaverstykker kan ses på noder i displayet. Klaverstykkerne har også orkesterakkompagnement, så du kan spille sammen med et orkester. Alle sangene kan justeres i tempo, så man kan øve sig i det tempo, der passer ens niveau. Du finder en oversigt over klaverstykkerne på side 75 i den engelske manual.

Afspil et klaverstykke

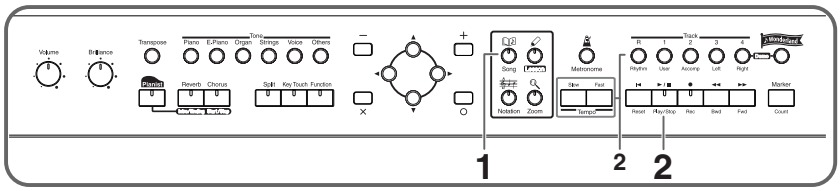

1. Tryk på [SONG]-knappen. Displayet viser klaverstykkerne, du kan vælge i mellem.

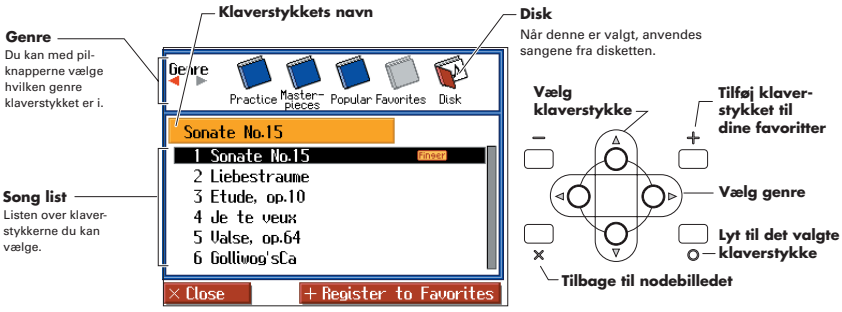

2. Tryk på [Play/Stop]-knappen for at afspille klaverstykket.

   Du kan nu vælge at justere tempoet med [SLOW]- og [FAST]-knapperne.

3. Tryk på [Play/Stop]-knappen for at stoppe klaverstykket.

   Du kan starte forfra ved at trykke på [RESET]-knappen.

Klavertime – "Lesson-funktionen"

Du kan få en klavertime med HPi-7's "Lesson"-funktion. Med denne pædagogiske øvelsesmetode kan du spille til et akkompagnement, hvorefter at nodebilledet viser, hvor godt du har spillet.

Du kan også vælge et musikalskniveau, og derefter øve klaverstykker der passer til dine spillemæssige færdigheder.

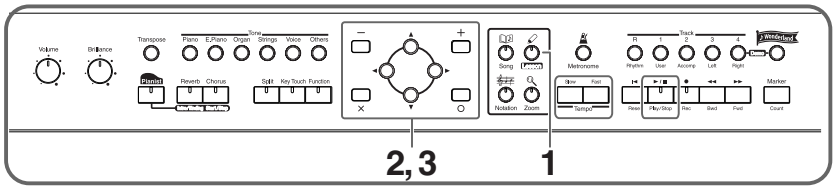

Bemærk! Trykker du på [0]-knappen skifter displayet til næste skærmbillede, og trykker du på [X]-knappen vender du tilbage til det tidligere skærmbillede.

1. Tryk på [LESSON]-knappen.

Biginner's Course: Du behøver kun at spille med højre hånd.

Repertoire Course: Spil dine ynglings klaverstykker.

Challenge Course: Tjek dine klavermæssige færdigheder.

2. Tryk på pil-knapperne (højre og venstre) for at vælge hvilken type klavertime, du ønsker. Bekræft dit valg ved at trykke på [0]-knappen.

3. Vælg hvilken sang du vil øve, og tryk på [0]-knappen for at bekræfte dit valg. Følgende skærmbillede vises, hvis du har valgt "Repertoire Course":

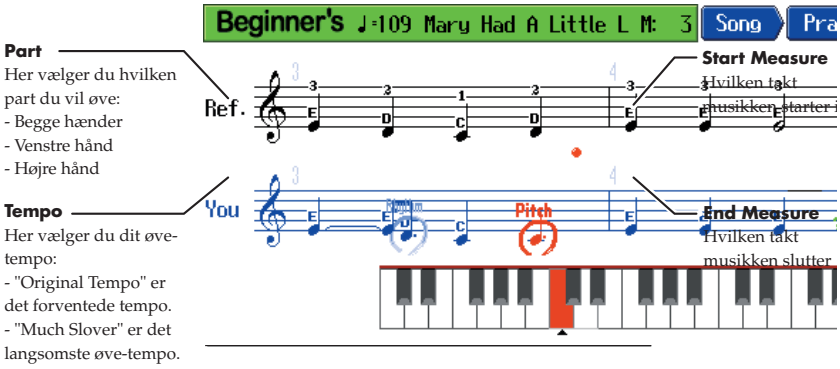

Når du har valgt tempo, skal du bekræfte dit valg ved at trykke på [0]-knappen.

4. Spil nu sammen med akkompagnementet.

Når du har spillet hele klaverstykket, vil nodebilledet vises i displayet. Tryk på [0 (Review)]-knappen for at se nodebilledet for dit spil på displayet.

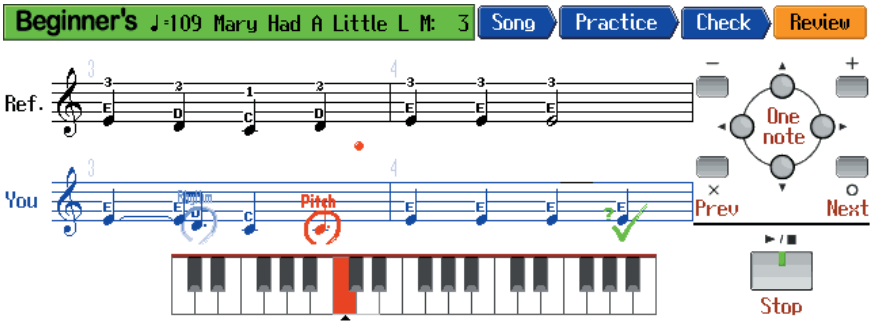

Klaver

HP7i-7 indeholder 600 forskellige lyde og 170 forskellige klaverstykker.

Lydvalg

Du vælger lyd i TONE-sektionen. Lydene er inddelt i 6 kategorier - kaldet grupper.

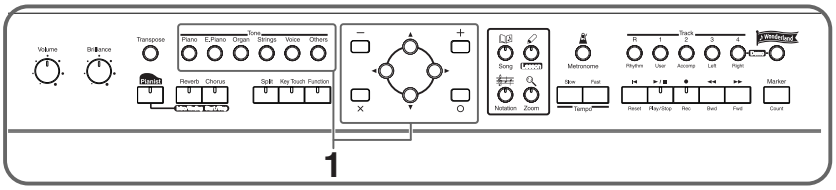

1. Vælg lydgruppe ved at trykke på en af [TONE]-knapperne, så lampen i knappen lyser. Skærmbilledet viser navnene på lydene i gruppen.

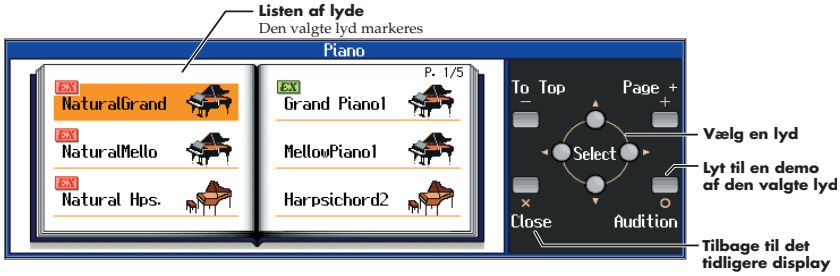

Du finder en oversigt over lydene på side 67 i den engelske manual.

Tilføj effekter

Du kan vælge at tilføje Reverb (rumklang) eller Chorus til den valgte lyd.

1. Tryk på [REVERB]-knappen eller [CHORUS]-knappen så lampen i knappen lyser.

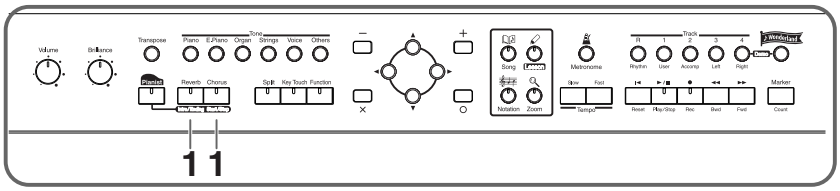

2. Tryk på [REVERB]-knappen eller [CHORUS]-knappen så lampen i knappen slukkes for at afbryde effekten.

Pedalerne

Der er 3 pedaler på HPI-7 – en forte-, sostenuto- og en piano-pedal.

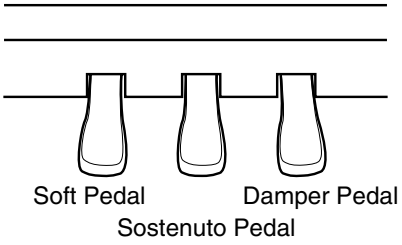

Den venstre er en "Piano-pedal", som dæmper det, du spiller på klaveret.

Pedalen i midten er en sostenuto-pedal, der lader de toner klinge, som er trykket ned når pedalen aktiveres.

Til højre findes "Forte-pedalen", der lader alle de toner/akkorder, du har spillet, klinge indtil du slipper pedalen.

Dobbeltlyd - spil med 2 lyde samtidigt

Du kan spille med to lyde samtidig ved at trykke på 2 [TONE]-knapper samtidig. Dette kaldes "Dual Play". Hvis du vil spille med klaver og strygere samtidig:

1. Tryk på [Piano]-knappen og hold den trykket nede samtidig med, at du trykker på [Strings]-knappen. Når du spiller på tangenterne vil både Piano- og Strings- lyden høres. Dette er kun et eksempel. Du kan selv sammensætte kombinationen af din dobbeltlyd.

2. Du afbryder denne funktion ved at trykke på en Tone-knap.

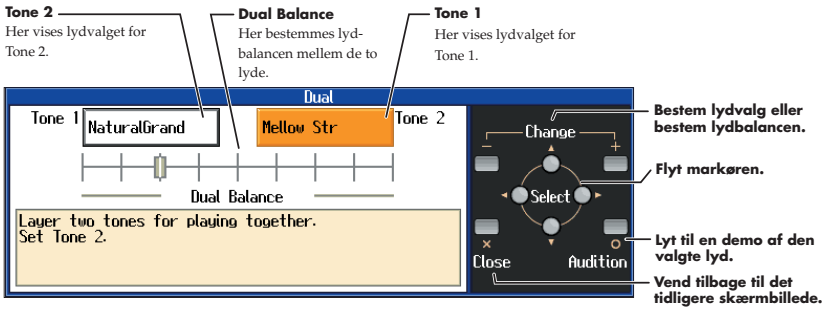

Spil med klaviaturet opdelt i to halvdele - Split

Du kan opdele klaviaturet i to forskellige sektioner. Venstre halvdel spiller fx med Akustisk bas, og højre halvdel spiller melodien med klaver-lyd.

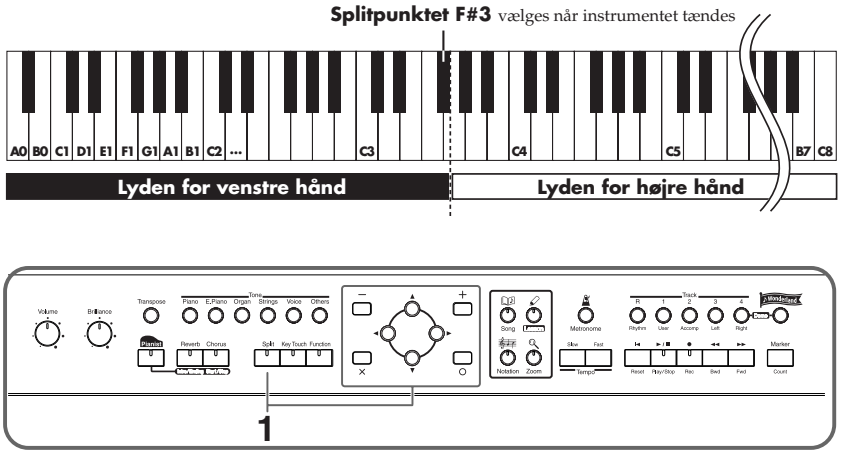

1. Du vælger at opdele klaviaturet ved at trykke på [SPLIT]-knappen.

   Klaviaturet deles ved F#3 (tonen F# i 3. oktav). Følgende skærmbillede vises:

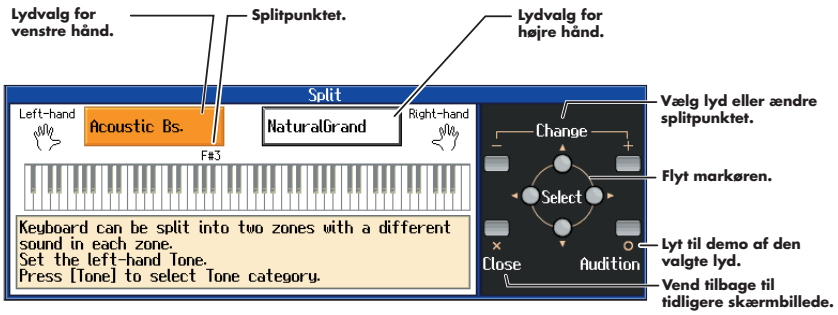

Transponering

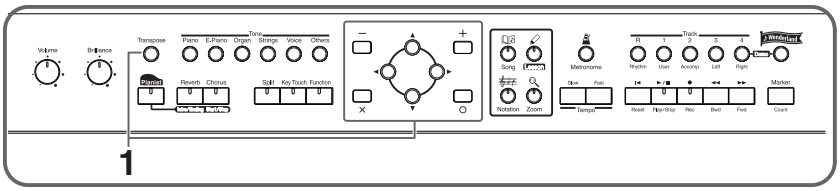

Med [TRANSPOSE]-knappen kan du transponere din HPi-7, dvs. flytte tonehøjden. Du bestemmer, hvor meget der skal transponeres, på følgende måde:

1. Tryk på [TRANSPOSE]-knappen så lampen i knappen lyser og følgende display vises:

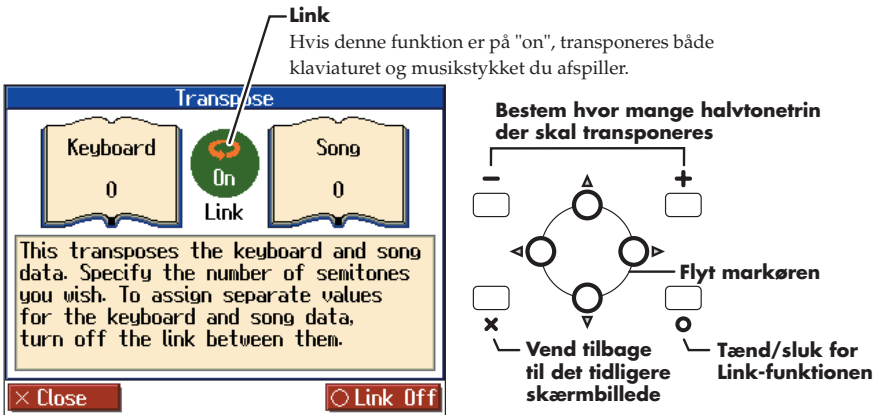
Link
Hvis denne funktion er på "on", transponeres både klaviaturet og musikstykket du afspiller.
Transpose
Keyboard
0
On
Link
Song
0
This transposes the keyboard and song data. Specify the number of semitones you wish. To assign separate values for the keyboard and song data, turn off the link between them.
Close
Link Off
Bestem hvor mange halvtonetrin der skal transponeres
Flyt markøren
Vend tilbage til det tidligere skærmbillede
Tænd/sluk for Link-funktionen

Klaviaturet: -6-0-+5

Sange/klaverstykker: -6-0-+5

Når "0" er valgt er der ingen transponering.

Anslagsfølsomhed

Du kan vælge mellem 4 typer af anslagsfølsomhed.

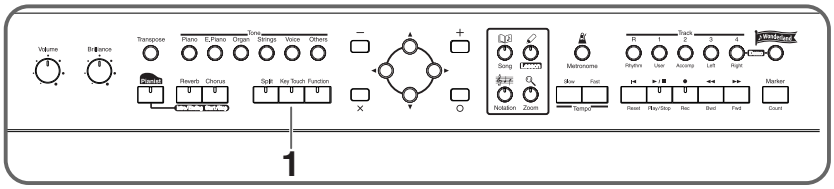

1. Tryk på [KEYTOUCH]-knappen. Lampen i knappen lyser.

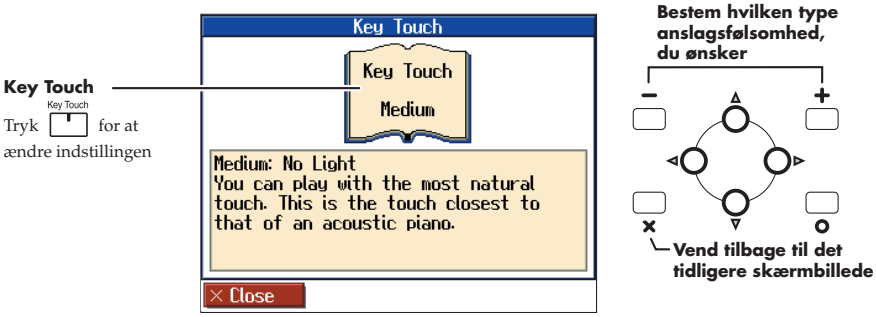
Key Touch
Tryk for at ændre indstillingen
Key Touch
Key Touch
Medium
Medium: No Light
You can play with the most natural touch. This is the touch closest to that of an acoustic piano.
Close
Bestem hvilken type anslagsfølsomhed, du ønsker
Vend tilbage til det tidligere skærmbillede

Lampen i [KEYTOUCH]-knappen vil vise valget af anslagsfølsomhed.

Medium (Almindeligt anslag)—Dette er den normale indstilling. [KEYTOUCH]-knappen lyser ikke.

Tungt anslag—Med denne type anslagsfølsomhed, skal du trykke meget hårdt på tangenterne for at spille fortissimo. [KEYTOUCH]-knappen lyser rødt.

Light (Let anslag) —Denne type anslagsfølsomhed giver fortissimo, selvom du ikke trykke særligt hårdt på tangenterne. Denne type gør det nemmere at spille for børn. [KEYTOUCH]-knappen lyser grønt.

Fixed (Ingen anslagsfølsomhed) —Når denne type anslagsfølsomhed er valgt, vil alle toner spilles i samme lydniveau, selvom du spiller kraftigt eller svagt på tangenterne. [KEYTOUCH]-knappen lyser orange.

Metronome

HPi-7 har en alsidig metronom-funktion.

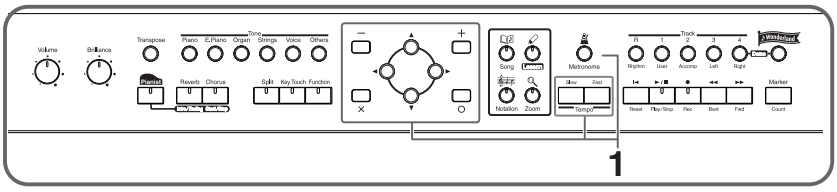

1. Tryk på [METRONOME]-knappen. Metronom-skærmbilledet vises i displayet og metronomen starter. Følgende skærmbillede vises:

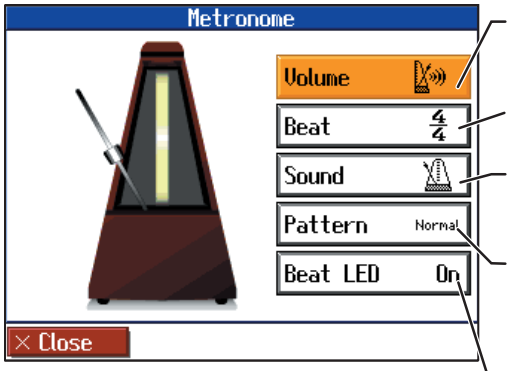

Volume - Her bestemmes metronomens lydniveau

Beat - Her bestemmes metronomens taktart

Sound - Her bestemmes metronomens lyd

Pattern - Her bestemmes metronomens betoninger

Beat LED - Her bestemmes metronomens puls, skal vises i [METRONOME]-knappens lampe

2. Du stopper metronomen ved at trykke på [METRONOME]-knappen igen, så lampen i knappen slukkes.

Pianist-funktionen – orkesterakkompagnement

HPi-7 kan lave et akkompagnement til dit klaverspil. Du kan vælge mellem 35 forskellige stilarter. Orkesterakkompagnementet laves ud fra de akkorder, du spiller i venstre halvdel af klaviaturet.

Du finder en oversigt over stilarterne på side 76 i den engelske manual.

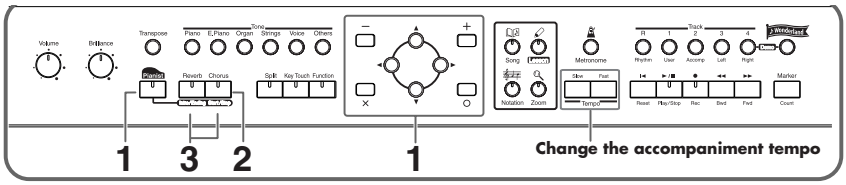

1. Tryk på [PIANIST]-knappen og følgende skærmbillede vises, hvor du kan vælge stilart:

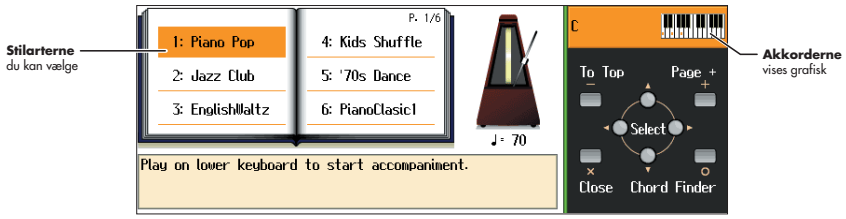

Der vælges en stilart. Klaviaturet splittes op i to halvdele hvor venstre halvdel styrer akkompagnementet og højre halvdel spiller melodien.

2. Start akkompagnementet ved at spille en akkord i venstre halvdel af klaviaturet eller tryk på [START/STOP]-knappen. Akkompagnementet starter med en introduktion.
3. Stop akkompagnementet ved at trykke på [START/STOP]-knappen eller [INTRO/ENDING]-knappen. Når du trykker på [INTRO/ENDING]-knappen spilles en afslutningsfigur fra næste 1-slag.

OPTAG DIT SPIL

På HPi-7 kan du optage dit spil på en Recorder/Sequencer. Her kan du optage dit spil som på en båndoptager. Du kan optage dine egne sange, samt afspille færdiglavede musikstykker lavet af professionelle musikere (MIDI-filer)

Optagelse sammen med en sang

Du kan optage dit spil sammen med instrumentets egne sange eller sange fra disketten i diskettedrevet. Du kan derved optage solospil/melodispil med højre hånd samtidig med, at du hører akkompagnementet.

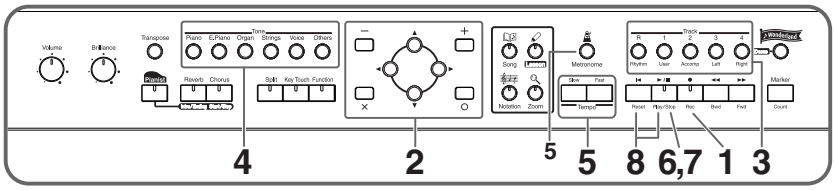

1. Tryk på [REC]-knappen. Følgende display vises hvor du skal vælge om du vil optage en ny sang eller tilføje optagelse til en eksisterende sang:

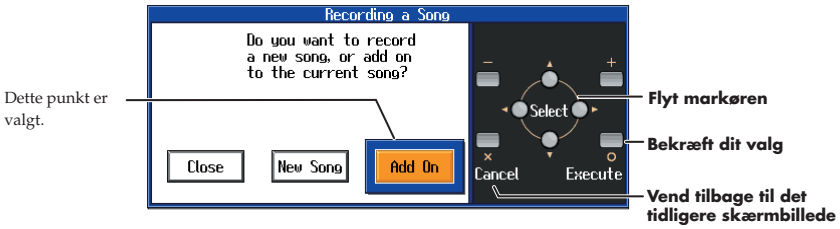

2. Benyt pil-knapperne til at vælge "Add On", og tryk på [0]-knappen for at bekræfte dit valg.
3. Tryk på den [TRACK]-knap du ønsker at optage – dvs. du selv ønsker at spille. Den valgte knap vil blinke og HPi-7 er klar til optagelse.
4. Vælg evt. lyd med [TONE]-knapperne.
5. Vælg evt. tempo med [TEMPO]-knapperne.
6. Start optagelsen med ved at trykke på [PLAY/STOP]-knappen. Optagelsen starter efter 2 takters fortælling. Du kan også starte optagelsen ved blot at begynde at spille på tangenterne.
7. Stop optagelsen ved at trykke på PLAY/STOP]-knappen.
8. Lyt til optagelsen ved at trykke på [RESET]-knappen og derefter PLAY/STOP]-knappen.

Helt ny optagelse

Du kan optage dit spil på følgende måde:

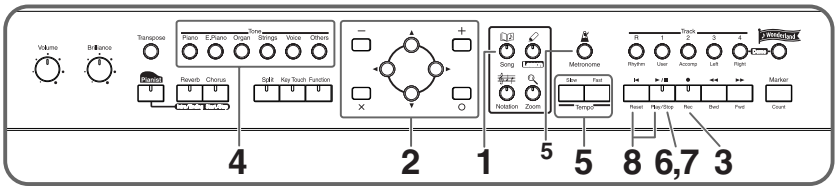

1. Tryk på [SONG]-knappen og følgende display vises:

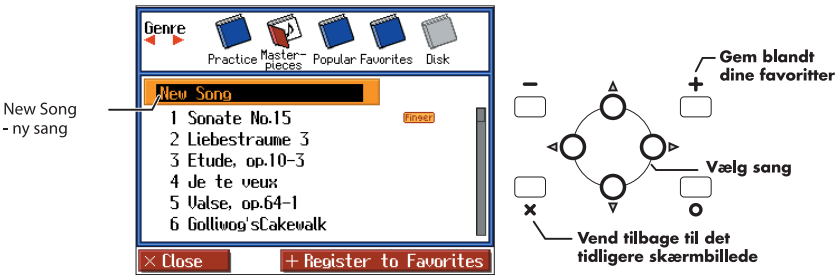

2. Vælg "New Song" med pil-tasterne.
3. Tryk på [REC]-knappen.

   Lampen i alle [TRACK]-knapperne blinker og instrumentet er klar til optagelse.
4. Vælg evt. lyd med [TONE]-knapperne.
5. Vælg evt. tempo med [TEMPO]-knapperne.
6. Start optagelsen med ved at trykke på [PLAY/STOP]-knappen. Optagelsen starter efter 2 takters indtælling. Du kan også starte optagelsen ved blot at begynde at spille på tangenterne.
7. Stop optagelsen ved at trykke på [PLAY/STOP]-knappen.
8. Lyt til optagelsen ved at trykke på [RESET]-knappen og derefter PLAY/STOP]-knappen.

   Når du optager dit klaverspil, vil optagelsen fordele sig på følgende måde på [TRACK]-knapperne:

   Almindelig klaver: Normalt klaverspil optages på [1/USER]-knappen.

   Dual-spil: Klaverspil med to lyde samtidig optages på [1/USER]-knappen.

   Split: Klaverspil hvor venstre halvdel optages på [3/LEFT]-knappen og højre hånd

optages på [4/RIGHT]-knappen.

Trommer eller lydeffekter: Optagelsen sker på [R/RHYTHM]-knappen

Ret fejl i optagelsen

Du kan rette en fejl i optagelse ved at indspille stemmen endnu en gang.

1. Tryk på [Bwd]- og [Fwd]-knapperne til at spole hen til den takt hvor fejlen findes.
2. Tryk på [REC]-knappen.
3. Vælg "Add On".
4. Vælg den [TRACK]-knap du ønsker at rette.
5. Start optagelsen med ved at trykke på [PLAY/STOP]-knappen. Optagelsen starter efter 2 takters fortælling.
6. Stop optagelsen når fejlen er rettet ved at trykke på [PLAY/STOP]-knappen.
8. Lyt til optagelsen ved at trykke på [RESET]-knappen og derefter PLAY/STOP]-knappen.

Gem din sang på diskette

Indsæt disketten i diskettedrevet – husk at afbryde skrivebeskyttelsen på disketten. Disketten skydes ind i drevet med label-side opad, indtil disketten falder på plads med et lille klik.

1. Tryk på [FUNCTION]-knappen og vælg "File" i skærmbilledet. Tryk derefter på [0]-knappen for at bekræfte dit valg.
2. Tryk derefter på pil-tasterne for at vælge "Save" og tryk på [0]-knappen for at bekræfte dit valg.

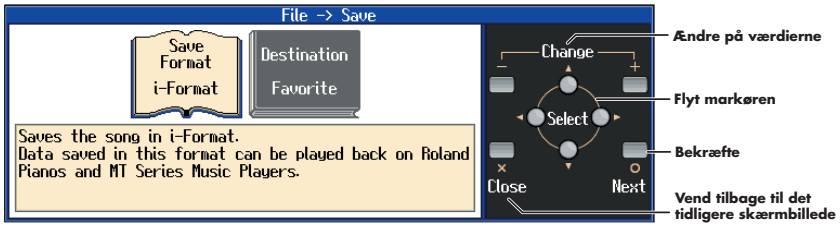

3. Vælg hvor sangen skal gemmes og i hvilket format du ønsker.

Save Format	i-format	Sange gemt i dette format kan afspilles på alle Roland Digital Piano eller Roland Music Players. F.eks. Roland HP-G/R serien, KR-serien og Roland MT-serien
	SMF	Sange gemt i SMF (Standard Mdid Format) kan afspilles af instrumenter, der håndterer SMF-filer
Destination	Disk	Sangen gemmes på disketten
	Favorite	Sangen gemmes i Favorites

4. Bestem sangens navn og sangens nummer.

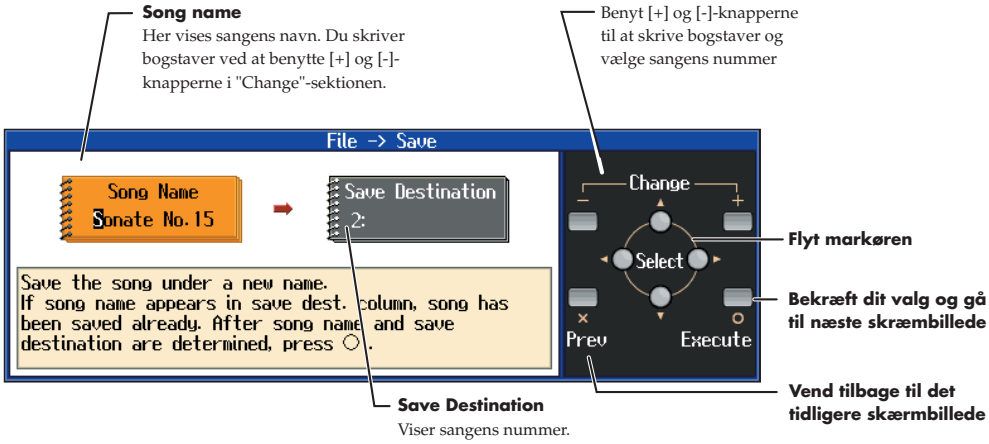
Song name
Her vises sangens navn. Du skriver bogstaver ved at benytte [+] og [-]-knapperne i "Change"-sektionen.
Benyt [+] og [-]-knapperne til at skrive bogstaver og vælge sangens nummer
File -> Save
Song Name
Sonate No. 15
Save Destination
2:
Save the song under a new name.
If song name appears in save dest. column, song has been saved already. After song name and save destination are determined, press ○.
Change
Select
Prev
Execute
Flyt markøren
Bekræft dit valg og gå til næste skræmbillede
Vend tilbage til det tidligere skærmbillede
Save Destination
Viser sangens nummer.

5. Følg beskrivelsen i skærmbilledet for at begynde at gemme din sang.

NYTTIGE FUNKTIONER

Ved at trykke på [FUNCTION]-knappen kan du indstille forskellige nyttige funktioner. Her redegøres for nogle af disse funktioner. Ønsker du yderligere information skal du se side 54 i den engelske manual.

Generel fremgangsmåde

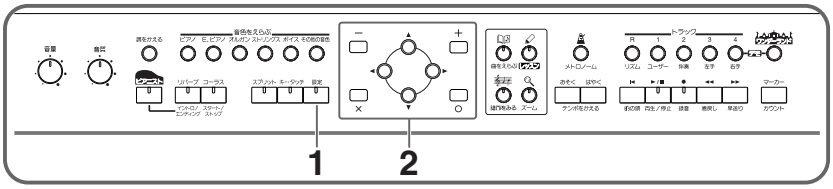

1. Tryk på [FUNCTION]-knappen.

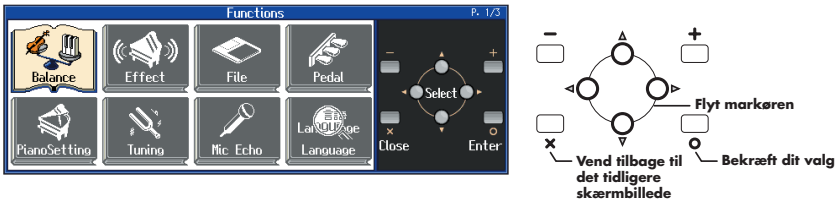

2. Flyt markøren til den funktion du vil tilrette og tryk på [0]-knappen.

Balancen mellem akkompagnement og klaviaturet

1. Følg "Generel fremgangsmåde" og vælg "Balance".

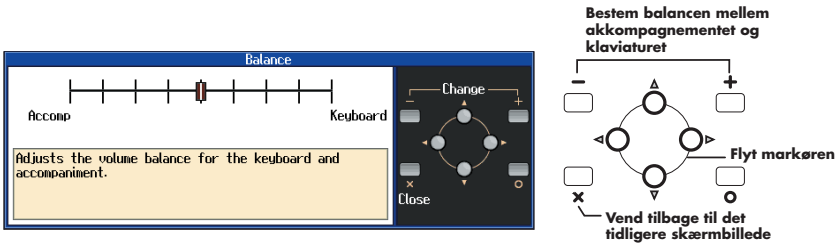

Stemning

I nogle situationer kan det være nyttigt at kunne stemme instrumentet . Det kan fx være når man skal spille sammen med andre instrumenter.

Tonen "A4" benyttes normalt til stemning af instrumenter. Frekvensen for denne tone er 440.0 Hz, og denne er valgt, når du tænder for instrumentet. Du kan stemme instrumentet mellem 415,3 Hz til 466.2 Hz.

1. Følg "Generel fremgangsmåde" og vælg "Tuning".
2. Vælg "Master Tune"

Spil med andre stemningstyper

HPi-7 kan spille med de gamle stemningstyper, som man brugte i baroktiden. I dag stemmer man, så der er lige langt mellem alle halvtonerne, og derfor kan vi spille i alle tonearter med samme stemning (kaldes ligesvævende stemning). I gamle dage stemte man ud fra overtonerækken, og man skabte stemningstyper, der havde rene tertser, kvarter osv. Dette betød, at man kun kunne spille i den toneart man havde stemt i - ellers lød det falsk.

1. Følg "Generel fremgangsmåde" og vælg "Tuning".
2. Vælg "Temperament" og derefter "Key"

Temperament - stemningstype:

Equal—Lige langt mellem alle halvtonerne, og derfor kan vi spille i alle tonearter med samme stemning.

Just Major—En metode, der bygger på rene kvinter og tertser. Giver flotte akkorder, men skalaerne er ubalancerede og svære at spille melodier med. Kan ikke transponere.

Just Minor—Som Just (dur), men til mol stemning.

Arabic – Arabisk-skala

Kirnberger—Denne stemning er et resultat af udviklingen med »middeltone« og »Just-stemningen«. Du kan forholdsvis nemt spille i alle tonearter.

Pythagorean—Denne stemningstype er udviklet af Pythagoras. Den bygger på rene kvinter og kvarter i en bestemt toneart. God til enstemmige melodier.

Mean Tone—(Middeltone). Denne stemning er et kompromis af »Just-stemningen«, så du kan spille i forskellige tonearter.

Werckmeister—Er en kombination af »middeltone« og »pythagorean«, og tillader spil i alle tonearter.

Key – toneart for stemningstypen.

Når du spiller i orkester med andre instrumenter, skal du stemme disse instrumenter efter Digital-klaveret.

TILSLUTNINGER

Dette afsnit giver dig en beskrivelse af, hvordan du tilslutter audio-udstyr og MIDI-udstyr til din HPi-7.

Tilslut forstærker eller båndoptager

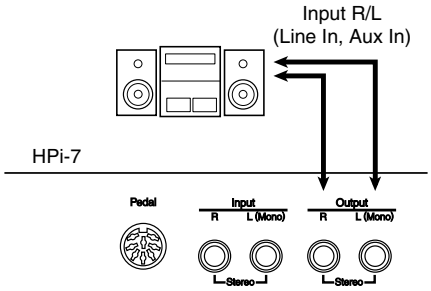

1. Skru ned for lydstyrken.
2. Sluk for HPi-7 (også de enheder der er tilsluttet instrumentet).
3. Brug audio-kabler (købes specielt) til at tilslutte audio-udstyret til HPi-7's OUTPUT-bøsninger.

   Bemærk: Hvis audio-udstyret du forbinder til instrumentet er i mono, skal du benytte L (Mono)-bøsningen og ikke forbinde noget til R-bøsningen.
4. Tænd for instrumentet.
5. Tænd audio-enheden.
6. Justér lydstyrken.

Lyt til musikken fra en audio-enhed via højttalerne på HPi-7

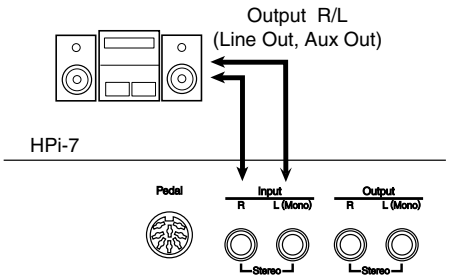

1. Skru ned for lydstyrken.

2. Sluk for HPi-7 (også evt. de enheder der er tilsluttet instrumentet).
3. Brug audio-kabler (købes specielt) til at tilslutte audio-udstyret til HPi-7's INPUT-bøsninger.

   Bemærk: Hvis audio-udstyret du forbinder til instrumentet er i mono, skal du benytte L (Mono)-bøsningen og ikke forbinde noget til R-bøsningen.
4. Tænd for det tilsluttede udstyr.
5. Tænd for intrumentet.
6. Indstil lydstyrken på HPi-7 og audio-enheden.

Tilslut MIDI-udstyr

Læs dette afsnit når du vil tilslutte HPI-7 til et eksternt MIDI-instrument.

Hvis HPI-7 er forbundet til en MIDI sequencer, som fx en sequencer i Rolands MT-serie, kan du sende MIDI-informationer om dit spil på HPI-7 til MIDI-sequenceren. Du kan også optage dit spil på MIDI-sequenceren og derefter gemme optagelsen på MIDI-sequenceren.

Når HPI-7 er forbundet til en sequencer i Rolands MT-serie, kan du benytte den store mængde ekstra lyde, der er bygget ind i MT-sequenceren, og spille med disse lyde fra din HPI-7-klaviatur.

Om MIDI

MIDI er en forkortelse af "Musical Instrument Digital Interface". Systemet blev udviklet som en standard til at udveksle informationer mellem elektroniske instrumenter og computere.

Din HPI-7 er udstyret med MIDI-bøsninger, så du kan udveksle MIDI-informationer med et eksternt MIDI-instrument.

Om MIDI-bøsningerne

MIDI-bøsningerne sidder under klaviaturet

MIDI In-bøsningen

Brug et MIDI-kabel (købes specielt) til at forbinde HPI-7's MIDI IN-bøsning med det eksterne MIDI-instruments MIDI OUT-bøsning.

MIDI-informationer der sendes fra det eksterne MIDI-instrument vil blive modtaget via MIDI IN-bøsningen og HPI-7 vil afspille en lyd eller skifte lyd eller udføre andre funktioner.

MIDI Out-bøsningen

Brug et MIDI-kabel (købes specielt) til at forbinde HPI-7's MIDI OUT-bøsning til det eksterne MIDI-instruments MIDI IN-bøsning. Spille-informationer om dit spil på klaviaturet, lydskift, pedaltryk osv. sendes ud via MIDI OUT-bøsningen til det eksterne MIDI-instruments MIDI IN-bøsning.

Tilslut en sequencer (Roland MT serien)

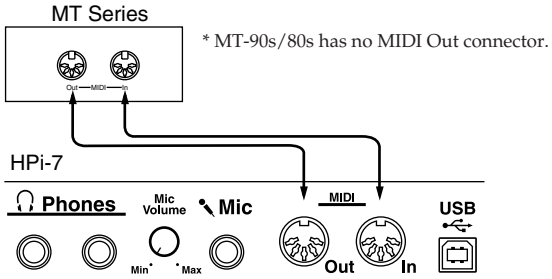

Tilslut et MIDI lydmodul

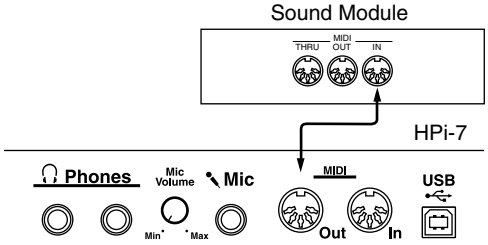

Afbryd HPI-7's tangenter og interne lydmodul—Local On/Off

Når HPI-7 er forbundet til en MIDI sequencer eller lignende, skal du sætte HPI-7 til Local Off. Som vist i diagrammet vil de informationer der sendes, når du trykker på tangenterne, nå til lydmodulet to gange via vej (1) og vej (2) i diagrammet. Dette betyder, at hver tone afspilles to gange. For at undgå dette, skal du vælge Local Off for kun at benytte en vej.

Du aktiverer Local On/Off på følgende måde:

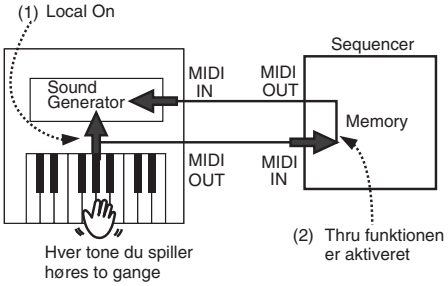

1. Tryk på [FUNCTION]-knappen.
2. Vælg "MIDI" og tryk på [0]-knappen.
3. Vælg mellem "On" og "Off"-funktionen "Local Control"

Hvis HPI-7 er tilsluttet en Roland MT-sequencer (undtagen MT90), behøver du ikke at indstille HPI-7 til Local Off. MT-sequenceren vil selv indstille Local Off-funktionen, hvis du først tænder for HPI-7 og derefter MT-sequenceren.

Vælg MIDI-kanal

MIDI-informationer sendes på 16 forskellige MIDI-kanaler (MIDI-kanal 1~16). Den tilsluttede MIDI-enhed skal benytte samme MIDI-kanal, eller vil du intet høre.

Du vælger MIDI-kanal (modtage og sende) på følgende måde:

1. Tryk på [FUNCTION]-knappen.
2. Vælg "MIDI" og tryk på [0]-knappen.
3. Vælg MIDI-kanal under "Transmit Channel".

Bemærk: HPi-7 modtager på alle MIDI-kanalerne 1~16.

Af Claus Hartvig

ROLANDS ORDBOG
AF NILS HARBO

A/D
Analog/Digital

A/D Converter
(eng.) Analog to Digital Converter, d.v.s. kredsløb, der konverterer et analogt lydsig til digitalsignal.

AC
(eng.) Alternating Current, d.v.s. vekselstrøm.

Accordion
(eng.) Harmonika.

Active Sensing
Et udtryk fra midiprotokollen. Active Sensing er en »sikkerhedsinformation«, der kan sendes og bruges til at kontrollere om en midiforbindelse virker og også for at hindre hængende toner (»midi-panic«).

Adaptor
(eng.) Tilpasningsstykke el. mellemstykke til at forbinde to forskellige stik. En AC Adaptor er en strømforsyning, der f.eks. tilpasser 220 V til en 9V effektenhed.

ADAT
Alesis Digital Tape Recorder. En 8 spors digital båndoptager og et digitalt optageformat, oprindelig udviklet af Alesis til Super-VHS bånd. (Se også DAT).

ADC
(Analog to Digital Converter) Se A/D Converter.

Additiv syntese
Elektroakustisk syntesemetode, hvor man bygger en lyd op ved at lægge forskellige sinustoner med forskellig frekvens sammen. Velegnet til at skabe avancerede lyde, men kræver datakraft.

Ad lib.
Fra latinsk Ad Libitum »efter behag«. Bruges i musikalsk sammenhæng om improvisation.

Ad libitum
se Ad Lib.

ADSR
Attack, Decay, Sustain, Release. Parametre, oprindelig brugt i de første synthesizere, der styrer envelopen, d.v.s. »afviklingen« af en tone, fra den slås an til den klinger ud. (Se desuden Attack, Decay, Sustain og Release)

AES
Audio Engineering Society. En international organisation, hvis medlemmer er lydfolk, audiofirmaer o.l. AES afholder bl.a. messer og fastlægger standarderne indenfor audioområdet.

AES/EBU
Audio Engineering Society/European Broadcasting Union. Professionel standard for udveksling af balancerede digitale lydsignaler, opkaldt efter AES og EBU (se disse). Signalet ledes oftest gennem XLR eller stereojack stik.

Aftertouch
(eng.) »Eftertryk«. Et udtryk fra midiprotokollen, der henviser til at man kan få et keyboard eller lydmodul til at reagere på et ekstra tryk på en tangent -efter at tangenten er anslået. Med aftertouch kan man således påvirke lyden og tilførf.eks. vibrato, tremolo, chorus eller en anden effekt. Aftertouch kaldes også Channel Pressure, da det påvirker alle toner der er slået an på den pågældende midikanal. I midiens barndom var kun få keyboards udstyret med aftertouch.

AIFF
Audio Interchange File Format, et lydfilformat udviklet af Apple til brug på Macintosh.

Aktiv højtaler
Aktiv højtaler (eller aktiv monitor), en højtaler med indbygget forstærker.

Algoritme
Opr. metode til løsning af matematiske problemer, der i vor tid klares af et computerprogram. I lydteknik anvendes betegnelsen ofte om den udregning en digital effektmaskine må udføre, for f.eks. at skabe en rumklang.

Ambience
(eng.) »Omgivelser«, bruges indenfor audioteknik om rumklang for at beskrive klangen af de nærmeste omgivelser, d.v.s. en mindre, »tæt« rumklang.

Amp
(eng.) Amplifier, d.v.s. forstærker, der øger et signals niveau.

Amplitude
Anvendes om en svingningsbevægelse i lydbølger, afstanden fra midtpunktstillingen til yderstillingen. Jo større amplitude, jo større niveau.

Anslagsfølsomhed
Se Velocity.

Apple
Amerikansk computerfirma, der producerer Macintosh-computere og software.

Application
(eng.) Anvendes indenfor edb som en betegnelse for brugerorienterede programmer til løsning af enkeltopgaver, kort sagt et andet ord for computerprogram.

Arpeggiator
(eng.) Oprindelig udledt af »Arpeggio« (italiensk musikudtryk, der betyder »harpeagtigt«). I synthesizere anvendes udtrykket om en funktion, der kan afspille »brudte akkorder«, d.v.s. at den akkord, man tager på keyboardet, afspilles som enkelttoner i rytmiske forløb opad og/eller nedad.

ASCII
American Standard Code for Information Interchange. En kode for de karaktersæt, der anvendes ved dataoverførsel.

ASIO
Forkortelse for Audio Stream Input Output, et system der bruges i computer ved digital optagelse og afspilning.

Atari
Tidlig computertype, oprindelig udviklet af producenten Atari, der også udviklede spil. Takket være det indbyggede midiinterface blev især modellen ST 1040 meget populær til musikbrug. Det tyske softwarehus Steinbergs Cubase-program var optimeret til Atari, hvilket betød at Atarien var næsten enerådende til musikproduktion fra midtfirserne og ti år frem.

Attack
(eng.) Angribe. Anvendes i synthsproget om den tid der går, fra en tangent trykkes ned til lydstyrken når fra nulpunkt til maksimum. Jo kortere attack, jo hurtigere høres lyden.

Attenuate
(eng.) Dæmpning, f.eks. af et elektronisk signal.

Audio
(eng.) Lyd. Fra latinsk »audire«, der betyder høre.

Autotune
Navnet på en pitchcorrecter, udviklet af den amerikanske softwareproducent Antares. Maskinen, der både findes som software og hardware, kan korrigere vokaler, så der synges helt rent. Sideeffekten ved overdrevent brug er en lidt metallisk, vocoder-agtig lyd, der ofte anvendes i dance. (Også kaldet »Cher«-effekten, opkaldt efter hit-sangen »Believe«, hvor effekten blev udnyttet optimalt.)

Auxiliary
(eng.) »Hjælper«. Kaldes også blot Aux og henviser til ekstra bøsning, ind- eller udgange (på f.eks. en mixer).
Backing
(eng.) »Akkompagnement« eller »Støtte«. Bruges om ledsagende musikere, der akkompagnerer en solist. Kan også bruges om korsangere.

Backup
(eng.) Reserve eller sikkerhedskopi. Husk: Rigtige mænd tager altid backup.

Band Pass filter
Parameter, oftest set på synthesizere, som styrer et filter, der kan filtrere omkring en bestemt frekvens og således kun slipper lyd igennem med en vis båndbredde af frekvensen. Se også Lo Pass Filter og Hi Pass Filter.

Bandwidth
(eng.) Se Båndbredde.

Bar
(eng.)Takt.

Bass Drum
(eng.) Stortromme.

Bend
(eng.) »Bøje«

Beta
2. bogstav i det græske alfabet. Beta (ß) anvendes ofte i sammenhæng med udvikling af computerprogrammer, hvor en Betaversion er betegnelsen for et program, der stadig er under udvikling og endnu ikke lanceret.

Binære
Det binære talsystem er et talsystem, der kun indeholder to tal (»0« og »1«). Bruges til digitalteknik. Se desuden Bit.

Bit
Binært tal i digitalteknikken, den mindste mængde, enten et »0« eller »1«.

Booste
(eng.) »Forstærke« el. »løfte i vejret«. Anvendes f.eks. når man vil hæve et lydsignal.

Bouncing
(eng.) Oprindelig »spring« eller »hop«, men i lydtekniske sammenhænge et udtryk, der anvendes når man overfører et eller flere spor til andre spor, eller når man nedmixer flere audiospor til et.

BPF
Se Band Pass Filter

BPM
(eng.) Beats Per Minute, en angivelse af det antal taktslag (fjerdedele), der er i et stykke musik pr. minut. Bruges til tempoangivelse.

Breakbeat
Trommerytme eller percussionrytme, ofte af en eller to takters varighed, der gentages som led i et musikalsk forløb. Anvendes ofte som underdelende rytme, der mixes lavt i musikken. Teknikken er opfundet af DJ's, der oprindelig brugte to pladespillere, med samme stykke musik på, til at forlænge et break med. I dag anvendes ofte sampling eller harddisc recording til at opnå samme effekt.

Buffer
(eng.) »Stødpude« - enhed, der sikrer jævn opretholdelse eller forbedring af en funktion.

Bug
(eng.) »Insekt«. Bruges om fejl i software eller instrumenter baseret på computerteknologi.

Bus
(eng.) »Samleskinne«, d.v.s. oprindelig en fællesledning, hvor mange signaler samles i en signalvej, f.eks. i en mixer. Bruges oftest til at sende udvalgte signaler fra en mixer til et monitorsystem eller til et harddiskrecording system.

Byte
(eng.) Oprindelig »oktet«. En Byte er 8 Bit (se Bit).

Båndbredde
Et mere eller mindre afgrænset frekvensområde.

Carrier
(eng.) »Bærer«, anvendes bl.a. i Vocoder-sammenhæng.

Cartridge
(eng.) Kassette.

CD
(eng.) Compact Disc.

CD-R
(eng.) Forkortelse for Compact Disc Recordable, et digitalt lagringsmedie i form af en cd, hvor der kan brændes informationer fast.

CD-RW
(eng.) Forkortelse for Compact Disc ReWriteable, d.v.s. en cd, hvor man i lighed med tidligere tiders magnetbånd, vedvarende kan brænde data og slette information, der allerede ligger på cd'en.

Chamber
(eng.) Af »Kammer«, en rumklangsalgoritme, der producerer en rumklangseffekt, nogenlunde på størrelse med Room (se denne), men med en lidt hårdere, mere farvet klang.

Channel Pressure
Se Aftertouch

Chip
(eng.) Et amerikansk udtryk for et integreret kredsløb, der bl.a. bruges i computere. Se Integreret Kredsløb.

Choke
(eng.) »Kvæle«. Udtryk, der bl.a. anvendes når en trommeslager stopper et bækkenslag med hånden, så slaget ikke klinger fuldt ud.

Chord
(eng.) Akkord, d.v.s mindst tre toner, der anslås samtidig på et instrument.

Chorus
(eng.) »Kor« eller »omkvæd«. Er desuden en modulationseffekt, der opstår, når et direkte signal mixes med en forsinket udgave af det samme signal og derved giver illusionen af flere instrumenter eller stemmer. I familie med Delay, Flanger og Phaser (se disse).

Click Track
(eng.) »Klikspor«, særligt spor på båndoptager el. lign., der afspiller et klik, koklokkeslag eller metronomelyd med regelmæssig puls (tempo), så trommeslageren kan holde tempoet efter denne lyd.

Clipping
(eng.) »Nedskæring« eller »klipning«. Beskriver at et audiosignal overstyrer, d.v.s. forvrænger.

Compressor
Signalprocessor (effektenhed), der begrænser et lydsignals dynamiske område, så niveauforskellen mellem svage og kraftige signaler udjævnes. Anvendes ofte ved optagelser for at sikre mere jævn lyd eller ved masterering for at sikre, at der hele tiden er »knald på« lyden og maximalt signal.

Consol
(eng.) »Kontrolbord«, andet ord for mixer.

Controller
En information i midisproget, der beskriver parametre som volume, sustainpedal, panorering el. modulation. Bruges til at styre forskellige effekter og kontrolmuligheder i musikken, deraf navnet controller. Der er plads til at definere op til 128 controllere, og hver har sit controllernummer. Eks.: Volume:#7, Panorering:#10, LPF Cut Off:#74, Reverb: #91.

COSM
Composite Object Sound Modeling. En patenteret metode, udviklet af Roland til at emulere lyde af specifikke instrumenter eller højtalermodeller, forstærkere o.l..

Count in
(eng.)Tælle ind, d.v.s. fortælling før musikken starter. Det kan være fire slag, der indikerer tempoet på en takt.

CPU
Central Processing Unit. Den centrale processor i en computer, »hjernen« der foretager alle beregningerne.

Cubase VST
Sequensersoftware fra tyske Steinberg.

Cue
(eng.) »Vink« eller »Stikord«. On Cue, betyder »når der gives tegn«. Et cuetrack er et audiospor (evt. midispor) med demostemmer, der ikke skal anvendes det endelige mix.

Cutoff
(eng.) »Skære bort«. Udtrykket bruges bl.a. i synter og mixere, når man skal sænke dele af et lydsignal og skære bestemte frekvenser fra. Cutoff Frequency er afskæringsfrekvensen for et filter, d.v.s. der hvor frekvensen begynder at dæmpe (se desuden Filter og Resonance).

Cymbal
(eng.) Bækken.

D/A Konverter
Enhed, der oversætter digital lyd til analog.

DAC
Digital to Analogue Converter, oftest blot D/A. Se D/A Konverter.

DAT
Digital Audio Tape. Digitalt båndoptagersystem, byggende på det format Sony præsenterede i 1986 under navnet R-DAT (Rotary Head-DAT). Oprindelig udviklet til konsumerbrug, men DAT blev meget populært som professionelt masteringsmedie. Er idag på vej ud.

DAW
Digital Audio Workstation

dB
Se Decibel

DC
(eng.) Direct Current, d.v.s. jævnstrøm.

Decay
(eng.) »Forfalde« el. »svække«. Anvendes i synthsammenhæng i en envelopegnerator, hvor decayværdien styrer hvor lang tid, der skal gå, fra et signal er i maksimum til det når sustain niveau (se ADSR). I en rumklangsalgoritme er Decay den tid det tager for en rumklang at dø ud, d.v.s. reverb time.

Decibel
Logaritmisk niveauangivelse, d.v.s. måleenhed for lydstyrke.

Decode
(eng.) Afkode, anvendes f.eks. i forbindelse med audiokonvertering af en MP3-fil til wav.fil.

De-esser
Compressor (se denne), indstillet til at dæmpe S-lyde fra en vokalist.

Defragmentering
Oprydning på harddisk, der får informationerne til at ligge mere hensigtsmæssigt, hvilket får harddisken til at arbejde hurtigere og mere stabilt.

Delay
(eng.) Forsinkelse. Lydeffekt lig ekko.

Detune
Udtryk, der beskriver at man stemmer to ens toner en smule forskelligt. For meget detune lyder falsk, tilpas mængde gør lyden bredere (se Chorus).

Diffusion
(eng.) Spredning el. udbredelse. Rumklangsparameter, der bestemmer tætheden i reflektionerne.

Direct X
Software med standard, udviklet af Microsoft, der bruges i Windows til at håndtere audifiler og kommunikationen mellem computer og lydkort, anvendes bl.a. til plugins.

Diskant
De højeste frekvenser i det hørbare område.

Distortion
(eng.) Forvrængning, overstyring.

DJ
Discjockey eller Deejay. Person, der spiller plader for et publikum, oftest på et diskotek eller på en radiostation.

Download
(eng.) »at hente ned«. Nyt ord, opstået på Internettet, der beskriver den proces, der foregår, når man henter en fil fra Internet og gemmer den på computerens harddisk.

Driver
(eng.) »Fører« el. »drivværk«. Software, med instrukser, der fortæller en computer, hvad den har med at gøre, f.eks. i relation til en printer eller et lydkort.

DSP
(eng.) Digital Signal Processing. Processering af digitale lydsignaler, d.v.s bearbejdelse af lyden, f.eks. i form af tillægning af rumklang, equalisering o.s.v.

Dub
(eng.) Også kaldet Dubbing. Anvendes når man efterindspiller, erstatter dele af en optagelse, tilføjer nye optagelser (overdub) eller sammenmixer optagelser. Anvendes også om eftersynkronisering til f.eks. film.

Ducking
(eng.) At dykke el. dukke. Særlig compressorteknik, der anvendes hvis f.eks. et speakersignal skal dæmpe et musiksignal. Kaldes også voiceover.

Dynamik
Udtryk, der anvendes af lydteknikere om forholdet mellem de svagest og kraftigste passager i f.ek.s audiomateriale.

Early Reflections
(eng.)Tidlige reflektioner, rumklangsparameter, der styrer den første del af en rumklang. De første reflektioner fornemmes som en række tætliggende diffuse ekkoer, der giver illusionen af vægge, gulv og loft. Ved at indstille tid og niveau på reflektionerne, kan man i høj grad ændre karakteren af rumklangen.

EBU
Forkortelse for European Broadcasting Union, der bl.a fastlægger standarder. (Se også AES).

Edit
(eng.) At redigere, f.eks. i en lydoptagelse.

EIDE
Enhanced Integrated Drive Electronics. Se IDE.

Emagic
Stor tysk producent, der står bag softwareprodukter som Logic Audio, EXS-24 sampler og Waveburner; samt hardware som Unitor og Logic Control.

Emulate
(eng.) »Efterligne«. Anvendes ofte om Virtuelle Instrumenter, hvor et stykke software søger at emulere et akustisk eller elektronisk instrument. Emulator er desuden produktnavnet på en af verdens første samplere, lanceret af Emu-Systems i 1980 (se desuden Virtuelle Instrumenter, Sampler og VST).

Encode
(eng.) Omsætte til kodesprog. Software, der f.eks. kan lave MP3-filer, kan kaldes en audio encoder. Se også decode.

Enhancer
(eng.) Forøge el. forstærke. Navn på effektenhed, der ud fra en lyds grundfrekvenser danner nye lyse overtoner. Resultatet bliver en mere klar og tydelig lyd.

Envelope
(eng.) Kan oversættes ved »amplitudeprofil«. Oprindelig et matematisk udtryk til beskrivelse af kurver. I elektroakustik anvendes begrebet, hvor en kurve beskriver klangforløbet af en givet tone, der ændrer form i relation til tiden. Altså en grafisk illustration af en lyds forløb, med angivelse af punkterne af Attack, Decay, Sustain og Release (se ADSR).

Envenlopegenerator
I ældre analoge synther kan envelopegeneratoren sættes til at styre lyden. Hvis den sættes til at styre filteret (VCF), påvirkes klangen og hvis den styrer forstærkeren (VCA) påvirkes lydstyrken. På mange synther sidder fire glideknapper, mærket Attack, Decay, Sustain og Release (se disse). Disse knapper bruges styre envenlopen, d.v.s. lydens forløb. Se desuden ADSR.

EQ
Se Equalizing.

Equalizing
(eng.) Fra equalizer, der betyder »udligning«. Indenfor audioteknik er det betegnelsen for en proces, hvor man ved hjælp af en elektronisk enhed (eller ved hjælp af software) ændrer en lyds karakter og klangfarve ved at dæmpe eller fremhæve bestemte frekvenser. Formålet kan være af kunstnerisk karakter, men også af teknisk karakter, f.eks. for at dæmpe støj eller opnå en neutral frekvensgang.

Erase
(eng.) At slette, f.eks. en musikoptagelse.

Event
(eng.) »Hændelse el. »begivenhed«. Beskriver i midisproget de enkeltelementer musikken består af f.eks. toner, rytmer, frasering, effekter. Hver enkeltdel (event) består af en midiinformation, der beskriver hvad der er udført, f.eks. et anslag på en tangent eller en betjening af en controller, som f.eks. modulationshjulet.

Eventlist
Oversigt over udførte (indspillede) events, f.eks. i form af en eventeditor i et sequncerprogfram.

Exiter
(eng.) Effekt, fungerer som Enhancer (se dette).

Factory Preset
(eng.) Fabrikslyd, d.v.s. forudprogrammeret lyd, der leveres i eller sammen med et produkt.

Fade
(eng.) »Falme« eller »dø hen«, d.v.s. gradvis nedregulering af et signals niveau. På en mixer er en fader en mekanisk enhed, der glider i en skinne, oftest 6 eller 10 cm lang. Faderen bruges oftest til at regulere en kanals volume. På mindre mixere kan faderen være erstattet af et potmeter (se denne).

FAQ
(eng.) Frequently Asked Questions. d.v.s. »ofte stillede spørgsmål«. Anvendes på hjemmesider, hvor spørgsmål og svar gives til et specifikt produkt.

Feedback
(eng.) »Tilbagekobling« el. »tilbagemelding«. Akustisk/elektrisk fænomen, brugt som effekt i rockmusikkens barndom, en hyletone der opstår, når et forstærket signal opfanges af den mikrofon, det oprindelig kom fra (se også Resonance).

File
(eng.) Kartotek, register, fil. Bruges ofte om en samling lagret data, der hører sammen (f.eks. et dokument eller et stykke musik).

Filter
Se Filtermodulation

Filtermodulation
Et filter er oprindelig et elektronisk kredsløb, der i lighed med EQ (se dette) dæmper eller fjerner frekvensområder. Et filter i en synthesizer eller i software styrer således klangfarven. Ved at modulere filteret får man klangfarven til at ændre sig i takt med den modulerende frekvens. Se også Lo Pass Filter, Band Pass Filter og Hi Pass Filter.

Flanging
(eng.) Lydeffekt, baseret på et direkte audiosignal, der mixes med sig selv med en kort varierende tidsforsinkelse (under 2 ms). Effekten opstår, når signalet udsættes for en række tidsforskydninger, der blandes med det oprindelige audiosignal. Derved opstår der »huller« i frekvensspektret, der »fases ud«. Ved at modulere signalet med en lav frekvens (1-10 Hz) flyttes de udfasede frekvenser op og ned i frekvensspektret. Resulatet er en jetfly-agtig lydeffekt. Se desuden Phaser og Chorus.

Floppy disk
(eng.) Diskette. Ældre transportabelt lagringsmedie med kapacitet på op til 1,44 Mb.

FM
Se Frekvensmodulation.

FM-syntese
En avanceret syntesemetode, anvendt i synthesizere af bl.a. Yamaha (DX7, TX81Z o.s.v.), hvor man bruger en speciel frekvensmodulering. En lyd bygges op ved at en oscillator frekvensmodulerer en anden oscillator; ikke med lavfrekvent modulering , men med frekvenser indenfor tonefrekvensområdet. Se desuden Frekvensmodulation og LFO.

Foldback
(eng.) Ældre ord for medhør (se Monitor).

Forforstærker
Anvendes i studie eller PA-sammenhæng til at forstærke line- eller mikrofonsignaler.

Formatering
Struktureringsproces, der klargør en harddisk, diskette eller andet lagringsmedie og gør den kompatibel med en given platform, så den kan gemme data for f.eks. en computer eller et keyboard. Ved formatering slettes alle data.

Forstærker
En enhed der øger et elektrisk signals niveau.

Frame
Se SMPTE

Frekvens
Begreb fra fysikken, der angiver antallet af svingninger (perioder) pr. sekund i et periodisk forløb. Måleenheden er Hertz (Hz). Basområdet har lave svingninger, diskantområdet har høje svingninger. Det hørbare område for et gennemsnitligt menneskeøre ligger mellem 20 Hz - 20.000 Hz. Hunde og ældre mennesker hører anderledes. (Se desuden Hertz).

Frequency
(eng.) »Hyppighed«, frekvens.

Frequency Response
(eng.) Det frekvensområde en givet enhed kan gengive.

Fuld duplex
Når et lydkort kan afspille og optage digital lyd samtidigt

Fuzz-pedal
(eng.) Af »fuzzy«, d.v.s. uklar el. tåget. Oprindelig guitareffektpedal, udviklet i slutningen af 60'erne. Pedalen forvrænger lyden, bl.a. ved at ved at fremhæve overtonerne ekstremt. Især brugt i heavy rock, men også kendt fra klassikeren »Satisfaction« med Rolling Stones.

GB
Se Gigabyte

GM
Se General Midi.

Gain
(eng.) Forøgelse. I audioteknik: Hævning af et lydsignal.

Gate
(eng.) »Port«. Anvendes om effektenhed, der udelukker lydsignaler, der ligger lavere end et forudindstillet niveau. Kan bruges til at fjerne uønsket støj og for at forhindre overhør mellem forskellige instrumenter under en liveoptagelse (se Noise Gate).

General Midi
Overbygning på midiprotokollen, hvor man har vedtaget en standardisering af lydvalg og instrumenternes placering i forhold til programnumre. Det gør det lettere at spille den samme midifil (se Standard Midi File) på forskellige instrumenter fra forskellige producenter og lettere at udveksle musik. GM indebærer bl.a. at trommelyde har deres faste placering (BD= note nr. 36, SD= note nr. 38 etc.) og faste midikanal, nemlig channel 10. Instrumentlyde har faste prgramnumre. Piano er f.eks. program change #1 og trompet program change #57 (se desuden Midi, GS og XG).

Gigabyte
(eng.) Giga: milliard. Byte: 8 Bit. GB bruges til at angive hvor meget digitale informationer fylder på et givet lagringsmedie. 1 GB er således 1.000. 000.000 byte eller 1.000 MB (se desuden Bit og MB)

Grand Piano
(eng.) Flygel.

Grid
(eng.) »Net« eller »Gitter«. Anvendes om den grafiske præsentation af noder og toner på en sequencer eller en trommemaskine. Altså et alternativ til nodelinier.

GS
General Standard. Rolands videreudvikling af General Midi, der giver musikeren mere avancerede muligheder.

Hall
(eng.) Hal el. sal. Betegnelsen for en type rumklangseffekt med »stor« lyd, langsom i opbygningen og med lang udklingningstid.

Hardware
(eng.) »Isenkram« eller »Maskinel«. Bruges ofte om tilbehør til computere som f.eks. lydkort, scanner, cd-brænder etc.

Harmonic
(eng.) Overtone.

Harmonica
(eng.) Mundharpe.

Headphones
(eng.) Hovedtelefon.

Headroom
(eng.) Overstyringsreserve, d.v.s. en slags sikkkerhedsmargin. Beskriver det signalniveau over nominel udstyring, der kan tillades, før forvrængning indtræder.

Headset
Speciel håndfri mikrofon, der sidder fastgjort på hovedet. Oprindelig anvendt af f.eks. piloter, men anvendes idag især af solister, der danser. Pop-dronningen Madonna var blandt de første til at bruge headset ved livekoncerter, deraf tilnavnet »madonna-mikrofon«.

Hertz
Måleenhed for frekvens, d.v.s. det antal gange en lyd svinger pr sekund. Opkaldt efter den tyske 1800-tals fysiker Heinrich Rudolp Hertz. 1 Hz= 1 svingning pr. sekund. 440Hz=440 svingninger pr. sekund. 1 kHz=1000 svingninger pr. sekund. (Se desuden Frekvens)

Hi Freq Damp
(eng.) Dæmpning af høje frekvenser. Rumklangsparameter, hvor diskanten får en kortere decaytid end bassen. Derved skærer man gradvist toppen af reflektionerne, hvilket simulerer et blødt rum med absorberende vægge og store tykke møbler (se desuden Decay).

High Pass filter
Et filter, som dæmper -eller helt fjerner- lave frekvenser og kun slipper høje frekvenser igennem. Se også Band Pass Filter og Lo Pass Filter.

Hook line
En iørefaldende stump melodi, omkvæd, tema eller lignende, velegnet til gentagelse.

HPF
Se High Pass Filter.

Hum
(eng.) Lavfrekvent støj eller brum.

Hz
Se Hertz.

I/O
(eng.) Input/Output.

IC
Integrated Circuit. Se Integreret kredsløb.

IDE
Integrated Drive Electronics. Standard for kommunikation/interface mellem computer og harddisk.

Integreret kredsløb
Også kaldet chip. Oprindelig en siliciumklods på få milimeter, der kan indeholde et meget stort antal elektroniske komponenter og kredsløb, som f.eks. en oscillator, en mikroprocessor eller forstærker. Forudsætningen for udviklingen af den moderne computerteknologi.

Interface
(eng.) »Kontaktflade«, »grænseflade« eller »bindeled« mellem to enheder.

Invert
(eng.) Spejlvende el. omvende, f.eks. et audiosignal.

Jack stik/bøsning
Etbenet audiostik, med to eller trepolet stikforbindelse (mono og stereo). Almindelig til elguitar og i semiprofessionelle mixere.

Jitter
(eng.) »dirren«, »rysten« el. »uro«.

KB
KiloByte = 1.000 byte

Key
(eng.) 1: Toneart. 2: Nøgle. 3: Tangent (på keyboard).

kHz
1 kilo hertz (1.000 Hertz). Se desuden Hertz og Frekvens.

Kick drum
(eng.) Stortromme.

Knob
(eng.) Drejeknap.

Kompatibel
Når to enheder kan fungere sammen.

Krydsfelt
I lydstudier et panel med bøsninger hvor en række ind- og udgange hurtigt kan forbinde forskellige enheder med hinanden ved indkobling af mellemstik/ledning. Kan også forekomme i ældre synther; eller i software.

Kurveform
En VCO i en analog synth kan traditionelt frembringe forskellige kurveformer, hovedsagelig savtak, puls og trekant. Disse kurveformer klinger forskelligt og er med til at danne en lyds karakter. I moderne virtuelle synther kan samme kurveformer, plus avancerede blandinger også genereres (se desuden VCO).

Kvantisering
Nøjagtig rytmisk tilpasning af rytmer, i f.eks. konstante matematisk præcise 16-dele. Laves på sequencer eller trommemaskine, i modsætning til en levende musiker, der underdeler lidt mere løst og derved »swinger« (hvis han ellers er god!).

Latency
(eng.) Latenstid, den tid, der går mellem påvirkning og reaktion. Udtrykket anvendes i digitalteknik, om den forsinkelse, der opstår i et lydkort eller andet digitalt udstyr, fordi det tager tid at konvertere det analoge signal til et digitalsignal.

LCD
Liquid Crystal Display. Flydende krystalskærm, anvendes i keyboards, effektapparater og fladskærme.

Les Paul
Amerikansk elektrisk guitarmodel fra Gibsonfabrikkerne, opkaldt efter den kendte amerikanske guitarist med samme navn. Masseproduceret af Gibson og sammen med Fender Stratocaster blevet en af rockhistoriens mest anvendte guitarer. Kendte udøvere er Jimmy Page, Slash og Lenny Kravitz.

LFO
Low Frequency Oscillator. En lavfrekvent oscillator, der arbejder med dybe frekvenser, lavere end det hørbare område, d.v.s. under 20 Hz. I en analog synth bruges LFO'en oftest til at modulere en lyd, således at der opstår effekter som Tremolo og Vibrato. I moderne virtuelle instrumenter efterlignes denne teknik (se desuden Tremolo og Vibrato).

Limiter
(eng.) »Begrænser«. Særlig compressorteknik med meget højt kompressionsforhold. Forhindrer lydsignaler i at overstige et angivet niveau. Anvendes bl.a. ved masterering for at undgå overstyring (se desuden Compressor)

Line-driver
Mellemforstærker til i studie eller PA-brug, anvendes til at forstærke lave spændinger (som f.eks. fra en basguitar) op til linieniveau (linelevel). Giver samtidig tilpasning til lange kabler.

Load
(eng.) »Læsse på«, bruges i computersammenhæng om at indlæse data.

Local On /Off
Parameter på keyboard, der henholdsvis tilslutter/afbryder forbindelsen mellem tangenter og den interne lydenhed. Praktisk funktion at anvende, når man arbejder med sequencer på flere midikanaler.

Loop
Et loop opstår, når man vedvarende afspiller en lyd fra startpunkt til slutpunkt og straks afspiller lyden igen og således gentager lyden i et vedvarende rytmisk mønster. I en sampler kan et loop bruges til at forlænge et kort sample, således at tonen kan klinge længere. Det foregår ved at man looper en lille del af lyden, der lyder naturlig. Kaldes ofte sustain loop. Se desuden Breakbeat.

Low Cut
Filter, der skærer bas fra.

Low Pass Filter
Et filter, som dæmper -eller helt fjerner- høje frekvenser og kun slipper lave frekvenser igennem. Et af de almindeligst forekommende filtre på synthesizere og meget brugt som effekt i techno, dance og remix. Se også Band Pass Filter og Low Pass Filter.

LPF
Se Low Pass Filter

Lydmodul
Enhed, der kan frembringe lyd (af f.eks. musikinstrumenter), hvis der tilsluttes et midikeyboard

Lyrics
(eng.) Sangtekster.

Macintosh
Også kaldet Mac blandt venner. Computertype, introduceret i 1984 af amerikanske Apple Computer med et innovativt styresystem og meget brugervenlig betjening, der dannede forbillede for nutidens Windows. Opfattes stadig som konkurrent og alternativ til Windows og PC, meget brugt i den grafiske branche og indenfor professionel audioproduktion.

Major
(eng.) »Større«, i musiksammenhæng lig med Dur.

MAS
Moto Audio System. Den amerikanske softwareproducent Mark Of The Unicorns format til harddisc recording/sequencersoftwaren Motu Digital Performer. Der udvikles i stigende grad plug-ins til dette format.

Master
Medie, f.eks. bånd eller cd, der indeholder det endelige mix af en musikproduktion; sidste stop før cd-massekopiering.

Mastering
Proces i et lydstudie, sidste led inden cd-fabrikationen. Her afpudses lyden, EQ og komprimering tilføjes og der ilægges eventuelt koder o.l. før cd-replikering.

MB
(eng.) Megabyte. Mega: million. Byte: 8 Bit (se Bit). MB bruges til at angive hvor meget digitale informationer fylder på et givet lagringsmedie. 1 MB er således 1.000.000 byte.
Mega
(eng.) Million

Memory
(eng.) Hukommelse. En computers hukommelseskapacitet måles i RAM.

Metronom
Oprindelig mekanisk enhed, der gengiver et klik til at holde takten efter.

Midi
Musical Instruments Digital Interface. En protokol, d.v.s. et sæt regler, vedtaget i 1981 af MMA (se denne). Formålet med midi var at standardisere kommunikationen mellem digitale musikinstrumenter, effektenheder og computere m.v.. Midi er en seriel kommunikation og som følge deraf rimelig langsom. Standarden er dog så udbredt, at alle musikinstrumentfabrikanter stadig følger den (se desuden GM og XG).

Midi channel
(eng.) Midikanal. Midiprotokollen arbejder med 16 midikanaler. I praksis betyder det at det fleste lydmoduler og keyboards er konfigureret sådan at man kan spille med 16 uafhængige instrumenter på en gang, f.eks. piano på midikanal 1, bas på midikanal 2 eller trommer på midikanal 10. Det kræver dog at det tilsluttede instrument er multitimbralt (se dette). Har man flere porte i et midiinterface eller på sit instrument, kan instrumenterne udvides til 2 x 16, 3 x 16 o.s.v..

Midi In, Out , Thru
Navnet på de fempolede stik i lydmoduler, keyboards og effektenheder, hvorigennem midikommunikationen foregår.

Midi In: Her kommer midiinformationerne ind i instrumentet fra en anden enhed (f.eks. en computer). Det er her, et udefrakommende midisignal skal tilsluttes for at instrumentet kan modtage midiinformation fra en anden enhed.

Midi Out: Stort set alt hvad man spiller på keyboardet og foretager af bevægelser på f.eks. modulationshjul og pitchbend o.s.v. kommer ud af dette stik. På mange synther sendes alle parameterjusteringer også ud. Man skal derfor forbinde en computer eller et andet instrument til Midi Out, hvis man vil sende informationer ud til en anden enhed.

Midi Thru: Her bliver den midiinformation, der kommer ind i instrumentet sendt direkte ud igen. Bruges typisk på instrumenter med mindre end 16 midikanaler, hvorved man kan koble flere synthesizere til det samme midi output.

Midi interface
Enhed, der fungerer som mellemled mellem computer og midiinstrumenter og sikrer, at der kan ske en kommunikation på 16 midikanaler. Har interfacet flere porte, kan antallet af midikanaler udvides.

Midi Note Number
Hver tangent på et midikeyboard har et nummer fra 0 - 127. Midi note # 60 er det midterste C (C3). Når tangenterne slås an, sendes disse numre ud af Midi Out.

Midi Out
(se Midi In-Out-Thru)

Midi Thru
(se Midi In-Out-Thru)

Midi Time Code
Tidskode, anvendt i midisammenhæng til at synkronisere midienheder (se desuden SMPTE).

Midifil
Se Standard Midi File.

Mikrofon
Enhed, der kan omdanne akustiske signaler til elektriske signaler, det modsatte af hvad der sker i en højtaler. En kondensatormikrofon er mere fintfølende og kræver strøm, men gengiver lyd mere neutralt og anvendes ofte i studier til vokal. En dynamisk mikrofon (som f.eks. Shure SM58), kan ofte farve lyden, men er velegnet til f.eks. optagelse af høje guitarforstærkere og rockvokal.

Minor
(eng.) »Mindre«, i musiksammenhæng lig med mol.

Mixdown
Se Bouncing
Mix
(eng.) »To mix«, at blande. Oprindelig udtryk fra sidste del i en indspilningsproces. Her færdiggøres optagelsen med justering af niveauer og klangfarve på de enkelte spor (el. kanaler) og effekter som compressor, delay og rumklang tilføjes. Udtrykket bruges også om det færdige resultat.

Mixer
Enhed, der blander to eller flere audiosignaler til et (se desuden Mix).

MMA
Midi Manufacturers' Association (se Midi)

MMC
Midi Machine Control

Mode
(eng.) Tilstand.

Modulation
Oprindelig en analog proces, hvor de karakteristiske egenskaber ved en bølge (den modulerende bølge) blandes ind i en anden bølge (bærebølgen). Vibrato og tremolo er eksempler på to meget hørbareog meget anvendte modulationseffekter (se Modulationshjul, Vibrato, Tremolo og LFO).

Modulationshjul
På de fleste keyboards sidder to »hjul« i venstre side. Det ene er en Pitchbend (se denne) og det andet er et modulationshjul, der kan bruges til at påvirke lyden, oftest med Vibrato eller Tremolo. På de fleste Roland keyboards er modulationshjulet kombineret med pitchhjulet, så det mere minder om et joystick. Modulationshjulet sender midicontroller #1 ud (se desuden Modulation, Tremolo og Vibrato).

Monitor
(eng.) Oprindelig »overvågning« eller »kontrol«. Bruges i musiksammenhæng i flere situationer:

1. Den teknik, der gør det muligt at sende musiksignaler tilbnage til en solist i en live-situation eller i en indspilningssituation, således at solisten kan høre sig selv, eller udvalgte dele af backingen. Solisten kan lytte via en monitorhøjtaler, hovedtelefoner eller ved In-Ear-Monitor, d.v.s. små øre-plugs, der som høreapparater er placeret i øret.

2. Højtaler til bedømmelse af indspilningskvalitet og referencelytning.

3. Computerskærm.

Mono
Fra græsk »monos«, d.v.s. enkelt eller ene.

Monofonisk
Enstemmig, i modsætning til polyfonisk (se Polyfoni).

Motherkeyboard
Et keyboard, oftest uden interne lyde, og med avancerede kontrolmuligheder, der styrer andre keyboards og instrumenter i et setup.

MP3
I sit fulde navn »MPEG-1 Audio Layer-3«, en komprimeringsteknik til audiofiler, der takket være voldsom reduktion af data, kan få en musikoptagelse til at fylde langt mindre og alligevel bevare fornuftig lydkvalitet. Er meget anvendt på Internet.

MTC
Midi Time Code (se denne).

Multitimbral
Et lydmodul eller keyboard, der er multitimbralt kan afspille flere forskellige lyde på forskellige kanaler samtidigt.

Multimedia
Anvendelse af flere forskellige medier på en gang (cd-rom, dvd, internet), kombination af billede, lyd, musik og grafik på computer.

Multitrack
Ældre ord for flersporsbåndoptager.

Mute
(eng.) »Stum«. Udtryk, der anvendes når man lukker for et signal.

Native
(eng.) »Hjemmehørende« el. »Indfødt«. Betegner plug-ins, der ikke er udvekslingsbare og således kun fungerer sammen med den programplatform, de er skabt i og til (se Plug-in).

Noise gate
(eng.) En »støjport«, d.v.s. en enhed, der er specielt beregnet til at fjerne støj eller sus (se Gate).

Noise reduction
(eng.) Støjreduktion.

Nominel
Af »nomen« (latin), d.v.s. navn. Nominalværdi er den pålydende værdi, f.eks. det tal, der står på en pengeseddel.

Note off
Når en tangent slippes på et midikeyboard, sendes midibeskeden »Note Off«, hvilket stopper tonen.

Note on
Når en tangent slås an på et midikeyboard, sendes midibeskeden »Note On«, der indikerer at en tone begynder.

NR
Se Noise Reduction.

Nylon string guitar
(eng.) Guitar med nylonstrenge, kaldet Spansk eller Klassisk guitar.

Ohm
Måleværdi, angiver elektrisk modstand.

Oktav
Interval mellem to toner med frekvensforholdet 2 til 1. Sagt på mere jævnt dansk, er en oktav afstanden mellem to toner, hvor den ene har et svingningstal, der er dobbelt stort som det andet. Det menneskelige øre opfatter disse toner relativt ens; selvom tonen med det dobbelte svingningstal klinger lysere. Spiller man en skala otte toner op af de hvide tangenter (en durskala) på et klaver, startende på et c, ender man således igen på et c, blot en oktav over.

Operativsystem
Program, der styrer afvikling og brugerinterface i computersammenhæng, f.eks. i et keyboard, en sampler eller i en computer. Eksempler på computerstyresystemer er Windows, Linux og Mac OS.

Organ
(eng.) Orgel.

Oscillator
Signalgenerator, d.v.s. enhed, der kan levere mekaniske eller elektriske svingninger, som f.eks. en tonegenerator eller en VCO i en synth. En stemmegaffel er også en oscillator (se desuden VCO).
Outboard
(eng.) »Udenbords«. Ofte betegnelsen for eksterne effektenheder o.l., der befinder sig uden for mixeren i et musikstudio.

Overdrive
(eng.) »Overanstrenge«. Bruges om forvrængningseffekt for guitarister (Se desuden Distortion).

Overdub
Se Dub.

Overhead
Mikrofonopstilling, hvor et sæt mikrofoner placeres med længere afstand til lydkilden, f.eks. over et trommesæt, for også at opfange det omkringliggende rums reflektioner. (Se desuden Ambience).

Overstyring
Forvrængning

PA
(eng.) Public Adress, d.v.s. »adressering til en offentlighed«. Bruges om PA-system, d.v.s. lydanlæg med mikrofoner, mixer, forstærkere, højtalere etc. .

Pad
(eng.) »Pude«. Meget brugt udtryk i musiksammenhæng. Bruges både om en bred, stor, blød synth- og strygerlyd og om et trommepad eller slagpad, d.v.s. en slagplade på en elektrisk (»virtuel«) tromme, der trigger et elektronisk signal, når pladen rammes af en trommestik.

Pan
(eng.) Panorering. Når et instruments placering i stereolydbilledet skubbes mod venstre eller højre.

Parameter
En variabel størrelse, der kan antage bestemte, konstante værdier og som andre størrelser afhænger af. Anvendes om indstillinger og værdier i f.eks. i en effektprocessor eller en synth.

Patch
(eng.) »Lappe«, »Sy« (som patchwork). Sammenkobling af enheder, bruges også i musiksammenhæng om en instrumentlyd. der f.eks. kan bestå af flere lyde sammen.

Pattern
(eng.) Mønster. Anvendes om et rytmisk mønster, f.eks. en trommefigur.

PCI
Peripheral Component Interconnect. Lydkort, grafikkort og netværkskort er oftest PCI-kort, der isættes computeren og sluttes direkte til motherboardet.

PCMCIA
Lagringsmedie i form af et udvidelseskort, til f.eks. en synth. Fylder ikke mere end et kreditkort.

PCM
Pulse Code Modulation. Modulationsform, hvor informationerne beskrives af impulsers antal og varighed, teknikken anvendes i ældre synths/lydmoduler.

PDF
Filformat, anvendt af programmet Acrobat Reader (udviklet af Adobe Systems). PDF er det foretrukne format for manualer m.v. på Internet og på cd-rom. Ønsker man en fysisk manual, kan man selv printe den ud.

Peak
(eng.) Højdepunkt. Bruges om et lydsignals spidsværdi (det højeste niveau).

Phantom power
Metode til strømforsyning af kondensatormikrofoner (48v DC). Sendes fra en mixers balancerede XLR-udgang.

Phaser
(eng.) En effekt, der har fået sit navn fra udtrykket »phase« (fase). Populær guitarpedal, anvendt til guitar og elpiano i 70'erne. Idag høres effekten især i housemusik og trance. Effekten opstår, når et audiosignal udsættes for en række faseforskydninger, der blandes med det oprindelige audiosignal. Derved opstår der »huller« i frekvensspektret, nogle frekvenser høres simpelthen ikke. Ved at modulere signalet med en lav frekvens (1-10 Hz) opnås en bevægelig effekt, der er i familie med Flanger og Chorus (se disse).

Physical Modelling
Begreb, der sammen med udtryk som »Virtual Acoustics« oprindelig er udviklet på Stanford University i USA og som beskriver kunstig fremstilling af lyd fra f.eks. akustiske instrumenter. Teknikken kræver meget kraftig computerteknologi og er viderudviklet af de største instrumentproducenter. Physical Modelling blev første gang kommmercielt tilgængelig, da Yamaha lancerede sin VL-1 synth i 1994. Acces Virus, Nordlead, Novation, Yamaha (AN-1x), Waldorf og Roland JP-8000 er andre eksempler på en hel nye generation af virtuelle synthesizere (se desuden Softsynth og Virtuel Instrument).

Pick-up
Mikrofon på el-guitar, der opsamler strengenes vibrationer.

Pink Noise
(eng.) »Lyserød støj«. Elektrisk støjsignal, der anvendes til testformål, f.eks. ved lydprøver.

Pitch
(eng.) Tonehøjde.

Pitch Bend
(eng.) Pitch: »tonehøjde«. Bend: »at bøje«. Pitchbender er det »hjul«, der sidder til venstre på en synthesizer eller keyboard, med hvilken man kan hæve eller sænke tonehøjden trinløst. På nogle synther (bl.a. Roland) har pitchbenderen mere form som en joystick.

Plate
(eng.) Plade eller stålplade. Rumklangsalgoritme, med en speciel farvet klang, der ikke findes i den virkelige akustiske verden. Plate simulerer en ældre type rumklang a la fjederrumklang, med diffus metallisk lyd.

Playback
(eng.) Afspilning. Udtrykket anvendes når et band eller en solist optræder ved en koncert eller tv-show med pre-indspillet musik og således mimer i stedet for at spille eller synge live (se desuden Singback).

Plug-In
(eng.) Oprindelig »Prop« eller »Pløk«, der isættes. Anvendes om software, der udvider et andet programs funktionalitet. Indenfor musiksoftware findes der forskellige formater, herunder VST, Direct-X, TDM, RTAS, MAS og Native. En Plug-In kan f.eks. være en rumklang til et harddisc recording program, der sætter brugeren i stand til at tilføje rumklang. Eller et virtuelt instrument (se dette). Mange hardwareproducenter har udviklet deres produkter som plug-in software.

Polyfoni
Fra græsk polyphonia, d.v.s. »mangestemmig«. Bruges om synthesizere til at beskrive hvor mange toner (»stemmer«), der kan afspilles samtidigt (oftest 32 , 64, eller 128). De første synthesizere kunne kun spille en tone ad gangen, de var monofoniske. Et polyfonisk instrument, som f.eks. et klaver kan derimod frembringe flere toner samtidigt. (Se desuden Monofonisk).

Post production
(eng.) Efterproduktion, efterbehandlingsfasen ved video, tv og lydproduktion.

Potentiometer
Også kaldet potmeter, en regulerbar modstand til f.eks. niveauregulering i form af en drejeknap. Findes f.eks. på mixere, radioer og forstærkere.

Power supply
(eng.) Strømforsyning.

Preamp
(eng.) Se Forforstærker og Line Driver.

Pre fade
(eng.) Et signal, der sendes pre fade, sendes før faderens indstillinger og bevægelser af faderen vil derfor ikke påvirke pre fade signalet. Anvendes f.eks. til at sende selvstændigt monitorsignal.

Prelisten
(eng.) »Forhåndslyt«, d.v.s. gennemlytning af en simuleret editering, en redigeret lyd, audioklip o.l., før det faktisk udføres.

Presence
(eng.) Nærvær. Parameter i effektmaskine, fremhæver frekvenser (ofte omkring 2-5 kHz), der giver fornemmelse af nærvær.

Preset
(eng.) Forudindstilling (se Program).

Preview
(eng.) »Forhåndskig«, d.v.s. gennemsyn af et klip eller lign.; før det er udført eller færdigt.

Processor
En computers »hjerne«, se CPU.

Program
Bruges ofte om en lyd eller en indstilling i en effektmaskine. Stammer fra »programmeret« lyd, -eller samplet instrument- i f.eks. en synth, sampler eller lydmodul.

Program Change
Programskift, d.v.s. midikommando, der sendes og får det modtagende instrument til at skifte lyd.

Punch-in
(eng.) »trykke sig ind«, d.v.s. når man redigerer eller overspiller en optagelse. Se Dub.

Quantize
(eng.) Se kvantisering.

RAM
Random Acces Memory. Digital lager, midlertidig arbejdshukommelse i en computer, hvis størrelse måles i f.eks. MB (se dette). I RAM kan data frit kan lagres og hentes, modsat ROM, hvor data kun kan hentes. (se ROM).

Real Audio
Audio filformat, anvendes til streaming af lyd på internettet (se Streaming).

Record
(eng.) Optage.

Reeds
(eng.)Træblæsere.

Release
(eng.) »Frigøre« eller »udløsning«. Udtrykket anvendes, når man slipper en tangent, om den tid en lyd bruger på at klinge ud (se ADSR og Envelopegenerator)

Remix
Udtryk fra DJ- og klubverdenen hvor man på baggrund af en originalversion, i studiet producerer en hel ny udgave af et givet nummer, ofte beregnet til dansegulvet. Ofte ændres tempo, toneart og stil. Vokaler og andet originalmateriale bearbejdes. Der tilføjes nye trommespor, grooves og gerne nyt tema.

Render
(eng.) »Gengive i et andet sprog«. Anvendes ofte, når man »oversætter« et filformat til et andet.

Resampling
(eng.) Man sampler en lyd igen, pålagt en effekt eller mixet sammen med et andet sample. Resultat bliver en ny lyd, der indholder de pålagte nye ting.

Reset
(eng.) »Sætte op igen« eller »slette«. Bruges, når man udfører en genstartskommando på en computer eller »nulstiller« en synth til udgangspunktet.

Resolution
(eng.) Opløsningsgrad

Resonance
(eng.) »Genlyd« el. »Resonans«. Udtrykket »Resonance« hænger tæt sammen med »Cutoff« og »Filter« (se disse). Man kan gå tilbage til synthesizerens barndom, hvis man vil finde en forklaring på hvad de to begreber dækker. Alle (ordentlige) analoge synths har nemlig disse funktioner. Resonans kan defineres, som det fænomen der opstår, når svingningstallet fra en given lydkilde stemmer overens med svingningstallet til det system, det tilkobles. Oversat til instrumentbyggersprog, opstår det samme fænomen i en akustisk guitar, når den »klinger ordentligt« fordi krop og klangbund kan resonere til strengenes klang, så guitaren kan spille så fyldigt som muligt. I elektronisk sammenhæng kan man høre effekten af resonance, hvis man hæver resonansværdien omkring et Low Pass Filters Cutoff-punkt. Overstyrer man resonansen får man en elektronisk tilbagekoblingseffekt (Feedback) i form af en syngende sinustone, også kaldet »acid-effekt«.
Reverb
(eng.) Af »reverberation«, d.v.s. »tilbagekastning«, d.v.s. rumklang.

Reverse
(eng.) Baglæns. Anvendes bl.a. i samplere, hvor man kan afspille en lyd baglæns.

Rhodes
Oprindelig amerikansk elpiano, produceret af Fender med karakteristisk blød, metallisk, klokkeagtig lyd. Meget anvendt i jazz, fusion, hip hop og house.

ROM
Read Only Memory. Datalager i computer el. musikinstrument, hvorfra der kun kan læses data, f.eks. i form af lyde i et lydmodul. Der kan ikke gemmes i ROM, kun i (se desuden RAM)

Room
(eng.) Rum. Rumklangsalgoritme, der simulerer et mindre rum, ikke så stort som Hall (se dette). Hurtig klang med en del overtoner og harmonier, d.v.s. »farvet« rumklang, god til trommer og tætte vokaler.

Rotary Speaker
(eng.) »Roterende højtaler.« Effekt, der simulerer Leslie, d.v.s. en roterende højtaler, oftest anvendt sammen med hammondorgler. Luftig, boblende tremolo/vibratolyd.
RTAS
Real Time Audio Suite. Digidesigns plug-in format til brug i Windows (til Pro Tools og Pro Tools LE).

Rør
Elektrisk komponent i en forstærker eller mikrofon. Ofte anvendt i den tidlige elektroniks barndom, i modsætning til nyere tiders transistor- og digitalteknik. Rørteknologien er dog kraftigt på vej ind igen og bruges i dag, hvor man ønsker en varm, rund og knap så kontant eller hård lyd.

Sample cd
Cd indeholdende lyde, til brug for sampling. Cd'en kan indeholde musikstumper, enkelttoner, percussionloops, breakbeats, lydeffekter o.s.v.. Findes også som cd-rom, tilpasset formater til forskellige samplere, så lydene umiddelbart kan hentes ind i en sampler og afspilles uden yderligere justeringer.

Sample rate
(eng.) Se Samplingfrekvens.

Sampler
Digitalt musikinstrument, der kan optage (»sample«) lyde og afspille dem. De første samplere blev udviklet i starten af firserne, hvor en Fairlight CMI (1979, 16 bit stereosampler) eller en Emu-Systems Emulator (1980, 8 bit monosampler) kostede langt over 50.000 kr. Idag fås samplere både i soft- og hardwareversioner (se sampling).

Sampling
(eng.):«prøveudtagning«. »To sample« er at udtage en prøve (et sample) eller en lille stump af en større helhed. I audiosammenhæng betyder det, at man kan digitalisere en stump lyd som talstrenge i en computer. Den mindste værdi i dette kaldes et sample (se Sampler).

Samplingfrekvens
Det antal samples der udtages per sekund (angives i kHz) i en sampler eller ved konvertering i en AD-Converter (se denne). Oftest anvendes samplingfrekvensen 44.1 kHz, bl.a. i cd-afspilllere, deraf udtrykket »cd-kvalitet«. Jo højere samplingfrekvens, jo bedre lydkvalitet. Derfor anvendes 48 kHz ofte i professionel sammenhæng.

SCSI
Small Computer System Interface. Interfacesystem beregnet til kommunikation mellem harddiske, samplere, cd-brændere og computer m.v. I mange år en dominerende standard indenfor harddisc recording p.g.a. hurtig overførselshastighed.

Sequencer
(eng.) Udtrykker kommer fra »sequence«, der bl.a. betyder rækkefølge eller tonerække. Oprindelig udviklet som hardware, der kan indspille, lagre og afvikle informationer om toner og rytmer til en given lydkilde. Sequenceren kan altså ikke spille musik i sig selv, men kræver tilsluttede musikinstrumenter. Idag findes de fleste sequencere som software eller som midisequencer i workstations.

Seriel port
Kommunikationsport på computer. Anvendes til mus, modem m.v..

Shuffle
(eng.) Særlig rytmisk fornemmelse, bygget på trioler. Anvendes i bl.a. i swingjazz, blues og hip hop.
Singback
(eng.) Når en solist synger live til pre-indspillet backing. (Se desuden Backing og Playback).

Signal/støjforhold
Forholdet mellem det nominelle signalniveau og det uønskede støjniveau, d.v.s. forholdet mellem audiomaterialets niveau og »uvedkommende« sus, brum og støj. Forholdet udtrykkes i dB, jo højere værdi jo bedre lydkvalitet.

Sikring
Lille komponent i audioudstyr, forstærkere o.l., der sikrer elektronikken mod større strømme en den anførte værdi. Populært sagt kan en sikring undgå at en forstræker »brænder af«.

Sinustone
En ren og klar tone, den simpleste harmoniske tone. Lyder som en stemmegaffel og består kun af en frekvens, uden overtoner eller bitoner. Kurveformen (den grafiske afbildning) beskriver en gradvis, ikke liniær stigning, respektiv mindskning.

Slice
(eng.) »Skære«. f.eks. i tynde skiver. Bruges bl.a. om et sample, der skæres op i små bidder.

SMF
Se Standard Midi File

SMPTE
Tidskodebegreb, der stammer fra synkroniseringsteknik, oprindelig anvendt i USA og Japan til filmbrug, men brugen har bredt sig til audioproduktion. Har fået navn efter SMPTE (Society of Motion Picture and Television Engineers) Er en absolut tidsrelateret kode, der beskriver ethvert punkt i en optagelse, opdelt i timer, minutter, sekunder, frames og subrames. Et Midi-interface (se dette) kan oversætte SMPTE/EBU til Midi Time Code (MTC, se dette).

Snare drum
(eng.) Lilletromme.

Softsynth
(eng.) Synthesizer i form af computerprogram, »Software Synthesizer« eller »Virtuel Synth«. I takt med at computere får større og større processorkraft, udvikles flere og flere instrumenter som virtuelle instrumenter. Mange nye softwarefirmaer har udviklet simuleringer af klassiske synthmodeller, der således er genopstået i virtuel form, det gælder også rytmeboxe, orgler og el-pianoer. Kendte softsynther er Vibra 9000 (fra danske Koblo), Propellerheads Rebirth, Native Instruments Reaktor (og FM7 og B4), Steinbergs LM-4 og Emagic's ES1 (se desuden Virtuel Instrument).

Software
(eng.) Programmateriale, viden. Et instruktionssæt (computerprogram), der sætter en computer i stand til at udføre en bestemt opgave (se desuden Application)

Soundblaster
Navnet på et af de mest udbredte lydkort til pc, produceret af Creative Labs.

SPDIF
Sony/Philips Digital InterFace. Konsumermarkedets foretrukne standard til transmission af digitalsignaler, kendes bl.a. fra cd-afspilllere. Der bruges oftest et almindeligt phonostik (coaxial) eller et lyslederkabel (optisk).

Split
(eng.) »At dele«. Anvendes bl.a. på keyboards, hvor man inddeler tangenterne i to eller flere zoner, der kan spille hver sin lyd.

SPP
Song Position Pointer. En slags »tæller«, curser eller lineal, der bruges i sequenserprogrammer for at vise, hvor langt afspilningen er nået.

Standard Midi File
Standard midifil, i daglig tale »midifil«. En standardisering, der gør det lettere at udveksle musik, kompositioner og arrangementer via midi, i nær tilknytning til GM. Oprindelig udviklet med hensyntagen til udveksling på disketter (se desuden General Midi).

Steel string guitar
(eng.) Se Western guitar.

Stratocaster
Elektrisk guitar, udviklet af Leo Fender. Stratocasteren er (sammen med Gibson Les Paul) er en af rockhistoriens mest kendte guitarer, anvendt af bl.a. Eric Clapton og Mark Knopfler (se desuden Telecaster).

Streaming
(eng.) Afledt af »stream«, d.v.s vandløb eller strøm. Anvendes på Internet, når man hører musik direkte fra kilden, modsat download (se også Real Audio og Download).

Strings
(eng.) Strygere.

Studiemonitor
Højtaler i lydstudie til bedømmelse af indspilningskvalitet og referencelytning.

Sustain
(eng.) »Opretholde«. I envelope-sammenhæng det niveau en tone klinger med, efter Attack og Decay stadiet (se ADSR og Envelope).

Sync
Se Synkronisering.

Synkronisering
Sammenkædning af to enheder, så de er i »sync«, d.v.s. tidsmæssigt sammenlåst efter en tidskode (se Midi Time Code og SMPTE).

Synth
(eng.) Se Synthesizer

Synthesizer
Elektronisk musikinstrument, der kan frembringe syntetisk lyd. Thereminen (1920) er en forløber for nutidens synther. Ordet synthesizer anvendtes første gang i 1955, men først ti år senere tog den kommercielle udvikling fart, da Moog og Arp præsenterede de første analoge monofoniske synther. I dag er de fleste synthesizere fuldt digitale og mange simulerer de analoge forgængere i virkemåde og lyd. De kaldes ofte virtuelle synther og bygger bl.a. på begreber som Analog Physical Modelling, Virtuel Analog eller Simulated Analog. (Se tillige Softsynth og Physical Modelling).

Sysex
Se System Exclusive

System Exclusive
En type avanceret midiinformation, der bruges til producentspecifikke meddelelser. Kan styre hvilket som helst parameter på et givet midiinstrument. Bruges derfor bl.a. når man sender et »dump« eller når en midifil er tilpasset et specifikt instrument.

TDM
Digidesigns plug-in format til Pro Tools harddiscrecording system. Bruger beregningskraft fra dedikerede DSP chips, kaldet DSP Farme og belaster dermed ikke hostcomputerens processor.

Telecaster
En af verdenes første elektriske guitarer, oprindelig udviklet under navnet Fender Broadcaster af den amerikanske guitarbygger Leo Fender i slutningen af fyrrerne. Guitaren var en blokguitar, hvilket formindskede feed back og den blev derfor (sammen med sin søstermodel Stratocaster) meget populær blandt bands, der spillede elektrisk forstærket musik. En Fender Telecaster er meget brugt i country, samt i disco og soul fra 60'erne og 70'erne. (se desuden Stratocaster).

Timbre
(eng.) Klangfarve, d.v.s. den karakter en tone har.

Toggle
(eng.) Vippe eller skifte.

Tonegenerator
Oscillator, der kan frembringe regelmæssige elektriske svingninger, »toner«. En tonegenerator, der er mere »musikalsk«, d.v.s. en VCO (Voltage Controlled Oscillator, se denne) kan frembringe forskellige udgaver af svingningerne. Dels i forskellige tonehøjder, dels med forskellige kurver (se desuden Kurveform og VCO)

Track
(eng.) Spor, på harddisk recorder eller båndoptager. Kan også anvendes om et indspillet nummer på en cd.

Transponere
At ændre en tone, en akkord eller en melodi en op eller ned. Det kan ske i trin, hvor hvert halvtonetrin svarer til 100 cent.

Transpose
(eng.) Se Transponere.

Treble
(eng.) Se Diskant.

Tremolo
En regelmæssig variation i lydstyrken. På en synthesizer opnås dette ved modulation af lydens amplitude ved brug af en LFO, der sender lavfrekvente sinuskurver (se desuden LFO, Modulation og Vibrato)

Triplet
(eng.) Triol.

Truncate
(eng.) Afkorte. At »skære et sample til«, d.v.s. vælge start og slutpunkt for lyden. Kaldes også trim.

Tube
(eng.) Se Rør.

Tuner
(eng.) Enhed, der kan måle en tones frekvens og derved anvendes til at stemme et instrument efter.

Turntable
(eng.) Pladetallerken, d.v.s. pladespiller.

Unison
Enstemmigt. Når et instrument, f.eks. en synth, spiller den samme tone eller vokalister synger samme tone; i modsætning til flerstemmigt, hvor musikken klinger i en akkord.

Unit
Et standard modulmål for enheder, der kan monteres i 19« rack. En Unit er 1 3/4 » i højden, cirka 44 mm.

USB
Universal Serial Bus. Interface/stik mellem computer og eksterne enheder.

Valve
(eng.) Radiorør. Se Rør.

VCA
Voltage Controlled Amplifier. Princip fra ældre analoge synther, hvor man ved hjælp af en spændingsstyret forstærker regulerer lydstyrken på klangen.

VCO
Voltage Controlled Oscillator. Spændingsstyret tonegenerator, anvendes i ældre analoge synther, hvor den kan frembringe forskellige kurveformer (savtak, plus, trekant og sinus), der giver forskellig lyd. Tonehøjden styres af spændingen, der oftest er sat til 1 volt pr. oktav. D.v.s at hvis 1 volt frembringer tonen C1, vil 2 volt frembringe tonen C2 en oktav over. Der er ikke oscillatorer i moderne virtuelle synther, men den analoge teknik efterlignes med digitale komponenter (se desuden Oscillator og Tonegenerator).

Velocity
(eng.) hastighed. I midisproget udtryk for den hastighed, hvormed en tangent trykkes ned. Jo hårdere man slår, des højere hastighed. Et akustisk flygel spiller højere og klinger lysere, når man slår hårdere på tangenterne. På samme måde kan et lydmodul indstilles til at reagere og variere lyden, alt efter hvor kraftigt man anslår tangenten. Velocityen kan f.eks. styre volume, klangfarve eller filter. Ældre synthesizere har ikke anslagsfølsomhed indbygget.

Vibrato
En regelmæssig variation i tonehøjde, i modsætning til tremolo, der beskriver en variation af lydstyrken. Vokalister anvender ofte vibrato (har du ikke bemærket dette, så tag en tur i operaen). På en analog synthesizer opnås vibrato ved at en LFO frekvensmodulerer en tonegenerator (oscillator) via lavfrekvente sinuskurver (se desuden LFO, Modulation og Tremolo)

Virtuel Acoustics
Se Physical Modelling.

Virtuel Instrument
Et musikinstrument, der ikke eksisterer fysisk i form af hardware, men som et computerprogram. I takt med at computere får større og større processorkraft, udvikles flere og flere instrumenter som virtuelle instrumenter. Det kan være være i form af software, der emulerer synther, samplere og trommemaskiner (se desuden Softsynth, VST og Plug-In).

Vocalist
Enhed fra den amerikanske producent Digitech, der kan genere kunstige korstemmer ud fra en vokal og interne indstillinger, samt et midisignal, der angiver akkorder, skalaer m.v. Er nu udgået fra markedet, men teknologien er viderudviklet af TC Helicon og kan høres i produktet VoicePrism og i Voicemachine (plug-in fra Steinberg).

Vocoder
Signalprocessor, der kan blande et vokalsignal med et signal fra anden kilde, f.eks. fra en synth. Giver robot-agtig effekt.

Volume
(eng.) Lydstyrke

VST
Virtual Studio Technology. Et format til harddisc recording, udviklet af det tyske softwarehus Steinberg i starten af 1996, lanceret i programmet Cubase VST. Teknikken kræver hurtige computere, da VST arbejder i realtime. VST gør det muligt at lave effektprocessering, som vi kender det fra et gammeldags studie, direkte i computeren. Det kan f.eks. være equalisering, compressor eller rumklang, der tilføjes audiosignalet i realtid. VST kan også bruges i forbindelse med softsynther og virtuelle instrumenter (se desuden Virtuel Instrument og Plug-In).

Wah Pedal
Guitareffekt. Også kaldet »wau-wau pedal«, der arbejder lidt som et filter eller en equalizer. Fremhæver og undertrykker bestemte frekvenser alt efter pedalens bevægelser og fremkalder derved den poplære »wah« -lyd.

Wave
Et meget udbredt filformat til audio (og dermed harddisc recording) udviklet af Microsoft til brug i Windows. Skrives ».wav«.

Waveform
(eng.) Bølgeform. Grafisk afbildning af en fuldstændig svingning (lyd).

Western guitar
Akustisk guitar med stålstrenge.

Winamp
Software til afspilning af lydfiler i Windows.

Windows
Styresystem, udviklet af Microsoft til pc (se Operativ System).

Workstation
(eng.) Arbejdsstation, bruges om større keyboard, der både indeholder sequencer, lyde og effekter.

XG
Extended General Midi er Yamahas bud på en udvidelse til GM-protokollen.

XLR
Professionel stiktype med tre ben, bruges ofte til balancerede lydsignaler (som f.eks. mikrofonkabel) eller til overførsel af digitale signaler (se AES/EBU).